

ตำราสูตรลูกคิดภาษาไทย

มีใจหายต่าง ๆ ด้วย

พระยาเกษตรวิธาน (อัม กุวานแสน)

เป็นผู้เรียบเรียง

พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

(พิมพ์ที่โรงพิมพ์เจริญผล)

ก 02682

ห้องสมุด "ซันประเสริฐ"
หนังสือคึกคร
พ.ศ. 2526

ก 02682

ตำราสูตรลูกคิดภาษาไทย

มีโทษต่างๆ ด้วย

พระยาเกษตรหิรัญรักษ์ (อ๋ม กุวานแสน)

แปลเรียบเรียง

พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

(พิมพ์ที่โรงพิมพ์เจริญผล)

วิธี ลุก คิด จิน

คิดเทียบแปลเป็นภาษาไทย

คิดสำเร็จตลอดได้แต่วันที่ ๑๗ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๓

๑๔

ตรงกับวัน ๒ ๆ ค.ศ. ปีจอโทศกจุลศักราช ๑๒๗๒ เวลาเช้าเรียบเรียง
แบบตำราขึ้นไว้สำหรับ ผู้ชอบศึกษา จะได้เรียน เป็น ประโยชน์ ค่ะ ไผ่

พระยาเกษตรวิฤณรักษ์ (อุ่ม คุณานเด่น)

เจ้ากรมบัญชี

กระทรวง เกษตรราชการ

คำอธิบาย

ถูกคิด หัก ๓ ข้างต่างมี ๕ เม็ด ๆ หนึ่งหมายความว่า ๓ ข้างบน
มี ๒ เม็ด ๆ หนึ่ง หมายความว่า ๕ รวม หัก ๓ มี ๗ เม็ด หมาย
ความว่า ๓๕

คำอธิบาย

สำหรับ บวก, ลบ, คูณ,หาร,

คือ ให้, ได้, เป็น, เหลือ, เศษ, หัก, ถอน,

ให้ หมายความว่า หักไปข้างต้น หนึ่ง หัก

ได้ หมายความว่า คงอยู่ที่ หัก

เป็น หมายความว่า เดือนไปข้างปลาย หนึ่ง หัก

เหลือ หมายความว่า เดือนไปข้าง ปลาย หนึ่ง หัก

เศษ หมายความว่า เดือนไปข้าง ปลาย หนึ่ง หัก

หัก หมายความว่า หัก ออก

ถอน หมายความว่า ถอน ออก

วิธีบวก

เมื่อบวกหลัก ๓ ครบ ๑๐ ให้ ๑ ทดไปข้าง ต้น ๑ หลัก หมายถึง ๑๐

เมื่อหลัก ๑๐ ครบ ๑๐ แล้วให้ ๑ ทดไปข้าง ต้น ๑ หลัก

หมายความว่า ๑๐๐

หลักที่ ๔

|

๑๐๐๐

หลักที่ ๓

|

๑๐๐

หลักที่ ๒

|

๑๐

หลักที่ ๑

|

๑

หลักที่ ๑ นับว่า ๑

หลักที่ ๒ นับว่า ๑๐

หลักที่ ๓ นับว่า ๑๐๐

หลักที่ ๔ นับว่า ๑๐๐๐

วิธีบวก ประถม ครบ ๑๐

บวก	๑	ถอน ๙	ให้	๑
บวก	๒	ถอน ๘	ให้	๑
บวก	๓	ถอน ๗	ให้	๑
บวก	๔	ถอน ๖	ให้	๑
บวก	๕	ถอน ๕	ให้	๑
บวก	๖	ถอน ๔	ให้	๑
บวก	๗	ถอน ๓	ให้	๑
บวก	๘	ถอน ๒	ให้	๑
บวก	๙	ถอน ๑	ให้	๑

วิธีบวกไล่เม็ต ๕ (หนึ่งเม็ต)

บวก ๑	ไล่ ๕ ลง ๔	บวก ๓	ไล่ ๕ ลง ๒
บวก ๒	ไล่ ๕ ลง ๓	บวก ๔	ไล่ ๕ ลง ๑

วิธีบวกไล่เม็ต ๕ (สองเม็ตคือ ๑๐)

บวก ๖	ไล่ ๑๐ ลง ๔	บวก ๘	ไล่ ๑๐ ลง ๒
บวก ๗	ไล่ ๑๐ ลง ๓	บวก ๙	ไล่ ๑๐ ลง ๑

วิธีลบหัก ๑๐

๑๐ หัก ๑ เหลือ ๙	๑๐ หัก ๖ เหลือ ๔
๑๐ หัก ๒ เหลือ ๘	๑๐ หัก ๗ เหลือ ๓
๑๐ หัก ๓ เหลือ ๗	๑๐ หัก ๘ เหลือ ๒
๑๐ หัก ๔ เหลือ ๖	๑๐ หัก ๙ เหลือ ๑
๑๐ หัก ๕ เหลือ ๕	

วิธีหักเม็ต ๕

หัก ๑ ขึ้น ๔ ถอน ๕	หัก ๓ ขึ้น ๒ ถอน ๕
หัก ๒ ขึ้น ๓ ถอน ๕	หัก ๔ ขึ้น ๑ ถอน ๕

วิธีหักเม็ต ๕ (สองเม็ตคือ ๑๐)

หัก ๖ ขึ้น ๔ ถอน ๑๐	หัก ๘ ขึ้น ๒ ถอน ๑๐
หัก ๗ ขึ้น ๓ ถอน ๑๐	หัก ๙ ขึ้น ๑ ถอน ๑๐

วิธีลบหัก ออกตามหลัก เช่นเดียวกันกับวิธีบวก

วิธีคูณ

คือ กระจาย ส่วนออกไป ถ้าครบ ๓๐ ต้องทด เข้าหาหลักถัดให้ ๓

วิธีหาร

วิธีหารแบ่งใน ส่วน ๓๐ คือคำว่า

๑ ต้องเป็น ๓๐ ส่วน	๖ ต้องเป็น ๖๐ ส่วน
๒ ต้องเป็น ๒๐ ส่วน	๗ ต้องเป็น ๗๐ ส่วน
๓ ต้องเป็น ๓๐ ส่วน	๘ ต้องเป็น ๘๐ ส่วน
๔ ต้องเป็น ๔๐ ส่วน	๙ ต้องเป็น ๙๐ ส่วน
๕ ต้องเป็น ๕๐ ส่วน	

เช่น ๒ หาร ๓ ได้ ๕ คือเอา ๒ หาร ๓๐ ได้ ๕

๓ หาร ๒ ได้ ๖ เศษ ๒ คือเอา ๓ หาร ๒๐ ได้ ๖

เหลือเศษ ๒

๔ หาร ๓ ได้ ๗ เศษ ๒ คือเอา ๔ หาร ๓๐ ได้ ๗

เหลือเศษ ๒

๕ หาร ๔ ได้ ๘ คือเอา ๕ หาร ๔๐ ได้ ๘

๖ หาร ๕ ได้ ๘ เศษ ๒ คือเอา ๖ หาร ๕๐ ได้ ๘

เหลือเศษ ๒

๗ หาร ๖ ได้ ๘ เศษ ๔ คือเอา ๗ หาร ๖๐ ได้ ๘

เหลือเศษ ๔

๘ หาร ๗ ได้ ๘ เศษ ๖ คือเอา ๘ หาร ๗๐ ได้ ๘

เหลือเศษ ๖

๙ หาร ๘ เศษ ๓ คือเอา ๙ หาร ๘๐ ได้ ๘ เศษ ๓

สูตรคูณ

(แม่ ๑)

๑	หนึ่ง	เป	๑
๑	สอง	,	๒
๑	สาม	,	๓
๑	สี่	,	๔
๑	ห้า	,	๕
๑	หก	,	๖
๑	เจ็ด	,	๗
๑	แปด	,	๘
๑	เก้า	,	๙

(แม่ ๒)

๒	หนึ่ง	เป	๒
๒	สอง	,	๔
๒	สาม	,	๖
๒	สี่	,	๘
๒	ห้า		๑๐
๒	หก		๑๒
๒	เจ็ด		๑๔
๒	แปด		๑๖
๒	เก้า		๑๘

(แม่ ๓)

๓	หนึ่ง	เป	๓
๓	สอง	,	๖
๓	สาม	,	๙
๓	สี่		๑๒
๓	ห้า		๑๕
๓	หก		๑๘
๓	เจ็ด		๒๑
๓	แปด		๒๔
๓	เก้า		๒๗

(แม่ ๔)

๔	หนึ่ง	เป	๔
๔	สอง		๘
๔	สาม		๑๒
๔	สี่		๑๖
๔	ห้า		๒๐
๔	หก		๒๔
๔	เจ็ด		๒๘
๔	แปด		๓๒
๔	เก้า		๓๖

(แม่ ๕) ๕ หึ่ง เปน ๕

๕ ด้อง ๓๐

๕ ถ้าม ๓๕

๕ ถี่ ๒๐

๕ ห้า ๒๕

๕ หก ๓๐

๕ เจ็ด ๓๕

๕ แปด ๔๐

๕ เก้า ๔๕

(แม่ ๖) ๖ หึ่ง เปน ๖

๖ ด้อง ๓๒

๖ ถ้าม ๓๗

๖ ถี่ ๒๔

๖ ห้า ๓๐

๖ หก ๓๖

๖ เจ็ด ๔๒

๖ แปด ๔๘

๖ เก้า ๕๔

(แม่ ๗) ๗ หึ่ง เปน ๗

๗ ด้อง ๓๔

๗ ถ้าม ๒๓

๗ ถี่ ๒๗

๗ ห้า ๓๕

๗ หก ๔๒

๗ เจ็ด ๔๗

๗ แปด ๕๖

๗ เก้า ๖๓

(แม่ ๘) ๘ หึ่ง เปน ๘

๘ ด้อง ๓๖

๘ ถ้าม ๒๔

๘ ถี่ ๓๒

๘ ห้า ๔๐

๘ หก ๔๘

๘ เจ็ด ๕๖

๘ แปด ๖๔

๘ เก้า ๗๒

แม่ ๕)	๑ หนึ่ง เบน ๑
	๑ สอง ๑๗
	๑ สาม ๒๗
	๑ สี่ ๓๖
	๑ ห้า ๔๕

๑ หก ๕๔
๑ เจ็ด ๖๓
๑ แปด ๗๒
๑ เก้า ๘๑

จบสูตรคูณ

สูตรหาร

แม่ ๑)	๑ หาร ๑ ให้ ๑
	๑ หาร ๒ ให้ ๒
	๑ หาร ๓ ให้ ๓
	๑ หาร ๔ ให้ ๔
	๑ หาร ๕ ให้ ๕
	๑ หาร ๖ ให้ ๖
	๑ หาร ๗ ให้ ๗
	๑ หาร ๘ ให้ ๘
	๑ หาร ๙ ให้ ๙

จบแม่ ๑

(แม่ ๒)	๒ หาร ๒ ให้ ๑
	๒ หาร ๔ ให้ ๒
	๒ หาร ๖ ให้ ๓
	๒ หาร ๘ ให้ ๔

จบแม่ ๒,

(แม่ ๓)	๓ หาร ๓ ได้ ๑ เศษ ๐
	๓ หาร ๖ ได้ ๒ เศษ ๐
	๓ หาร ๙ ให้ ๓
	๓ หาร ๖ ให้ ๒
	๓ หาร ๙ ให้ ๓

จบแม่ ๓

(แม่ ๕) & ทาร ๓ ได้ ๒ เศษ ๒

& ทาร ๒ ได้ ๕

& ทาร ๓ ได้ ๗ เศษ ๒

& ทาร ๔ ได้ ๓

& ทาร ๘ ได้ ๒

จบ แม่ ๕

(แม่ ๕) & ทาร ๓ ได้ ๒

& ทาร ๒ ได้ ๔

& ทาร ๓ ได้ ๖

& ทาร ๔ ได้ ๘

& ทาร ๕ ได้ ๓

จบ แม่ ๕

(แม่ ๖) ๖ ทาร ๓ เศษ ๕

๖ ทาร ๒ ได้ ๓ เศษ ๒

๖ ทาร ๓ ได้ ๕

๖ ทาร ๔ ได้ ๖ เศษ ๔

๖ ทาร ๕ ได้ ๗ เศษ ๒

๖ ทาร ๖ ให้ ๓

จบ แม่ ๖

(แม่ ๗) ๗ ทาร ๓ เศษ ๓

๗ ทาร ๒ เศษ ๖

๗ ทาร ๓ ได้ ๕ เศษ ๒

๗ ทาร ๔ ได้ ๕ เศษ ๕

๗ ทาร ๕ ได้ ๗ เศษ ๓

๗ ทาร ๖ ได้ ๗ เศษ ๔

๗ ทาร ๗ ให้ ๓

จบ แม่ ๗

แม่ ๘) ๘ หาร ๓ เคษ ๒
 ๘ หาร ๒ เคษ ๔
 ๘ หาร ๓ เคษ ๖
 ๘ หาร ๔ ได้ ๕
 ๘ หาร ๕ ได้ ๖ เคษ ๒
 ๘ หาร ๖ ได้ ๗ เคษ ๔
 ๘ หาร ๗ ได้ ๘ เคษ ๖
 ๘ หาร ๘ ให้ ๓

จบ แม่ ๘

วิธี คุณ ๆ ตัว ปตาย มาหาตัวต้น

หาตัวปตาย ตั้ง $\frac{๕}{๕}$ ÷

(แม่ ๘) ๘ หาร ๓ เคษ ๓
 ๘ หาร ๒ เคษ ๒
 ๘ หาร ๓ เคษ ๓
 ๘ หาร ๔ เคษ ๔
 ๘ หาร ๕ เคษ ๕
 ๘ หาร ๖ เคษ ๖
 ๘ หาร ๗ เคษ ๗
 ๘ หาร ๘ เคษ ๘
 ๘ หาร ๘ ให้ ๓

จบ แม่ ๘

วิธี หาร ๆ ตัว ต้นไป

(แม่ ๒) ตั้ง ๓๒๓๔๕๖๗๘๙๐ เอา ๒ คุณ ตั้ง $\frac{๕}{๕}$ ÷

๒	เก้า	๓๘
๒	แปด	๓๖
๒	เจ็ด	๓๔
๒	หก	๓๒
๒	ห้า	๓๐

๒	สี่	เป็น	๘
๒	สาม	เป็น	๖
๒	สอง	เป็น	๔
๒	หนึ่ง	เป็น	๒

เมื่อคุณ แก้วได้ ๒๔๖๑๓๓๕๗๘๙ ตัง แก้วเอา ๒ มาหาร

๒ หาร ๒ ให้ ๑

๒ หาร ๔ ให้ ๒

๒ หาร ๖ ให้ ๓

๒ หาร ๘ ให้ ๔

๒ หาร ๑๐ ได้ ๕

๒ หาร ๑๒ ได้ ๕

๒ หาร ๒๐ ให้ ๑

๒ หาร ๑ ได้ ๕

๒ หาร ๔ ให้ ๒

๒ หาร ๑๐ ได้ ๕

๒ หาร ๖ ให้ ๓

๒ หาร ๑๒ ได้ ๕

๒ หาร ๘ ให้ ๔

(แม่ ๓) ตัง ๑ ถึง ๘ เอา ๓ คุณ

๓ แก้ว ๒๗

๓ แด ๒๔ ตี ๕ ลง ๑

๓ เจ็ด ๒๑

๓ หก ๑๘ (แปดตอน ๒ ให้ ๑)

๓ ห้า ๑๕

๓ ตี ๑๒

๓ สามเป็น ๘ (ถอน ๑ ให้ ๑)

๓ สองเป็น ๖

๓ หนึ่งเป็น ๓

เมื่อคุณ แก้วได้ ๓๗๐๓๗๐ ๓๖๗๘๙ ตัง แก้วเอา ๓ มาหาร

๓ หาร ๓ ให้ ๑

๓ หาร ๖ ให้ ๒

๓ หาร ๑๐ ได้สามเศษ ๑

๓ หาร ๑๒ ได้สามเศษ ๑

๓ หาร ๓ ให้ ๑

๓ หาร ๑๐ ได้สามเศษ ๑

๓ หาร ๖ ให้ ๒

๓ หาร ๒๐ ได้ หก เศษ ๒

๓ หาว ๒ ได้ หก เศษ ๒

๓ หาว ๓ ให้ ๓

๓ หาว ๒ ได้ หก เศษ ๒

๓ หาว ๒ ให้ ๒

๓ หาว ๒ ได้ หก เศษ ๒

๓ หาว ๑ ให้ ๓

(แม่ ๔) ตั้ง ๑ ถึง ๑ เอา ๔ คูณ

๔ เก้า ๓๖

๔ แปด ๓๒

๔ เจ็ด ๒๘ (ถอม ๒ ให้ ๓)

๔ หก ๒๔ (สี่ ๒ ถึง ๓)

๔ ห้า ๒๐

๔ สี่ ๓๖

๔ สาม ๓๒

๔ สอง ๒๘

๔ หนึ่ง ๒๔

เมื่อคูณแล้ว ได้ ๔๘๓๘๒๗๑๕๖ ตั้งแล้ว เอา ๔ หาว

๔ หาว ๔ ให้ ๓

๔ หาว ๘ ให้ ๒

๔ หาว ๑ ได้ ๒ เศษ ๒

๔ หาว ๔ ให้ ๓

๔ หาว ๑ ได้ ๒ เศษ ๒

๔ หาว ๘ ให้ ๒

๔ หาว ๒ ได้ ๕

๔ หาว ๒ ได้ ๕

๔ หาว ๔ ขึ้น ๑ ให้ ๓

๔ หาว ๓ ได้ ๗ เศษ ๒

๔ หาว ๓ ได้ ๗ เศษ ๒ (๒ ๒ ถึง ๓)

๔ หาว ๔ ขึ้น ๑ ให้ ๓

๔ หาว ๓ ได้ ๗ เศษ ๒

๔ หาว ๘ ให้ ๒

(แม่ ๕) ตั้ง ๓ ถึง ๘ เขา ๕ คุณ

๕ เก้า ๔๕

๕ ดี ๒๐

๕ แปด ๔๐

๕ สาม ๓๕

๕ เจ็ด ๓๕

๕ สอง ๓๐

๕ หก ๓๐

๕ หนึ่ง เปน ๕

๕ ห้า ๒๕

เมื่อคุณแล้วได้ ๖๓๗๒๘๓๐๔๕ ตั้งแล้วเขา ๕ หาร

๕ หาร ๕ ให้ ๓

๕ หาร ๓ ได้ ๖

๕ หาร ๓ ได้ ๒

๕ หาร ๓ ได้ ๖

๕ หาร ๓ ได้ ๒

๕ หาร ๕ ให้ ๓

๕ หาร ๕ ให้ ๓

๕ หาร ๔ ได้ ๗

๕ หาร ๒ ให้ ๔

๕ หาร ๔ ได้ ๗

๕ หาร ๒ ได้ ๔

๕ หาร ๕ ให้ ๓

๕ หาร ๓ ให้ ๓

(แม่ ๖) ตั้ง ๓ ถึง ๘ เขา ๖ คุณ

๖ แก้ว ๕๔

๖ แปด ๔๘ (แปด ถอน ๒ ให้ ๓)

๖ เจ็ด ๔๒ (๒ ได้ ๕ ถง ๓)

๖ หก ๓๖ (หก ถอน ๔ ให้ ๓)

๖ ห้า ๓๐

๖ สี่ ๒๔ (๔ ได้ ๕ ถง ๓)

๖ สาม ๑๘ (แปด ถอน ๒ ให้ ๓)

๖ สอง ๑๒

๖ หนึ่ง ๖

เมื่อคุณ แล้ว ได้ ๗๔๐๗๔๐๗๓๔ ตั้ง แล้ว เขา ๖ ห้า

๖ หาร ๖ ให้ ๓

๖ หาร ๓ เศษ ๔ (๔ ได้ ๕ ถง ๓)

๖ หาร ๖ ให้ ๓

๖ หาร ๒ ได้ ๓ เศษ ๒

๖ หาร ๒ ได้ ๓ เศษ ๒

๖ หาร ๖ ให้ ๓

๖ หาร ๓ ได้ ๕

๖ หาร ๔ ได้ หก เศษ ๔

๖ หาร ๔ ได้ หก เศษ ๔ (๔ ได้ ๕ ถง ๓)

๖ หาร ๖ ให้ ๓

๖ หาร ๕ ได้ ๘ เศษ ๒

๖ หาร ๕ ได้ ๘ เศษ ๒ (๒ ได้ ๕ ถง ๓)

๖ หาร ๖ ให้ ๓

(แม่ ๗) ตั้ง ๓ ถึง ๘ เขา ๗ คุณ

๗ แก้ว ๖๓	๗ ดี ๒๗ (แปด ๒ ให้ ๓)
๗ แปด ๕๖ (๖ ถอน ๕ ขึ้น ๓ ให้ ๓)	๗ สาม ๒๓
๗ เจ็ด ๔๘ (เก้า ถอน ๓ ให้ ๓)	๗ สอง ๑๔ (๔ ได้ ๕ ถง ๓)
๗ หก ๔๒ (๒ ได้ ๕ ถง ๓)	๗ หนึ่ง เป็น ๗
๗ ห้า ๓๕	

เมื่อคุณ แดง ได้ ๗๖๔๓๗๗๕๒๓ ตั้ง เขา ๗ หาว

๗ หาว ๗ ให้ ๓	๗ หาว ๗ ถอน ๓๐ ขึ้น ๓ ให้ ๓
๗ หาว ๓ เกษ ๓	๗ หาว ๔ ได้ ห้า เกษ ๕
๗ หาว ๗ ให้ ๓	๗ หาว ๗ ให้ ๓
๗ หาว ๒ เกษ ๖	๗ หาว ๕ ได้ เจ็ด เกษ ๓
๗ หาว ๗ ให้ ๓	๗ หาว ๖ ได้ แปด เกษ ๔ (๔ ได้ ๕ ถง ๓)
๗ หาว ๓ ได้ ดี เกษ ๒	๗ หาว ๖ ได้ แปด เกษ ๔ (๔ ได้ ๕ ถง ๓)
๗ หาว ๓ ได้ ดี เกษ ๒ (๒ ได้ ๕ ถง ๓)	๗ หาว ๗ ให้ ๓

(แม่ ๘)

ตั้ง ๑ ถึง ๘ เขา ๘ คุณ

๘ แก้ว ๗๒

๘ แปด ๖๔ (๔ ถอนหกให้ ๓)

๘ เจ็ด ๕๖ (๖ ถอน ๕ ขึ้น ๓ ให้ ๓)

๘ หก ๔๘ (๘ ถอน ๒ ขึ้น ๓ ให้ ๓)

๘ ห้า ๔๐

เมื่อคุณ แด้วได้

๘๘๗๖๕๔๓๒๑

ตั้ง แด้วเขา ๘ หาว

๘ หาว ๘ ให้ ๓

๘ หาว ๓ เศษ ๒

๘ หาว ๘ ให้ ๓

๘ หาว ๒ เศษ ๔ (๔ ได้ ๕ ถง ๓)

๘ หาว ๘ ถอน ๓๐ ขึ้น ๒ ให้ ๓

๘ หาว ๓ เศษ ๖

๘ หาว ๘ ถอน ๓๐ ขึ้น ๒ ให้ ๓

(แม่ ๙) ตั้ง ๑ ถึง ๘ เขา ๘ คุณ

๘ แก้ว ๘๓

๘ แปด ๗๒ (๒ ถอน ๘ ให้ ๓)

๘ เจ็ด ๖๓ (๓ ถอน ๗ ให้ ๓)

๘ หก ๕๔ (๔ ถอน ๖ ให้ ๓)

๘ ห้า ๔๕ (๕ ถอน ๕ ให้ ๓)

๘ สี่ ๓๒ (๒ ได้ ๕ ถง ๓)

๘ สาม ๒๔ (๔ ได้ ๕ ถง ๓)

๘ สอง ๑๖

๘ หนึ่ง เป็น ๘

๘ หาว ๔ ได้ ๕

๘ หาว ๕ ได้ หก เศษ ๒ (๒ ได้ ๕ ถง ๓)

๘ หาว ๖ ได้ เจ็ด เศษ ๔ (๔ ได้ ๕ ถง ๓)

๘ หาว ๗ ได้ แปด เศษ ๖

๘ หาว ๗ ได้ แปด เศษ ๖

๘ หาว ๘ ให้ ๓

๘ สี่ ๓๖ (๖ ถอน ๔ ให้ ๓)

๘ สาม ๒๗ (๗ ถอน ๓ ให้ ๓)

๘ สอง ๑๘ (๘ ถอน ๒ ให้ ๓)

๘ หนึ่ง เป็น ๘ (๘ ถอน ๑ ให้ ๓)

เมื่อคุณ แดง ได้ ๓๓๓๓๓๓๓๓๐๓ ตั้ง แดง เขา ๘ หาร

๘ หาร ๓ เคษ ๓

๘ หาร ๖ เคษ ๖

๘ หาร ๒ เคษ ๒

๘ หาร ๗ เคษ ๗

๘ หาร ๓ เคษ ๓

๘ หาร ๘ เคษ ๘

๘ หาร ๔ เคษ ๔

๘ หาร ๘ เคษ ๘

๘ หาร ๕ เคษ ๕

๘ หาร ๘ ให้ ๓

แบบวิธี คุณ หาร เพื่อให้ชำนาญขึ้น เรียกว่าแบบ หาร เปน วง ผง
ตั้ง เกณฑ์ ๔๔๗๘๘๓๐๔๐๐๔๔๗ เขา ๒ หาร ตั้ง

๒ หาร ๔ ให้ ๒

๒ หาร ๓ ได้ ๕

๒ หาร ๔ ให้ ๒

๒ หาร ๓ ได้ ๕

๒ หาร ๖ ให้ ๓

๒ หาร ๔ ให้ ๒

๒ หาร ๓ ได้ ๕

๒ หาร ๔ ให้ ๒

๒ หาร ๘ ให้ ๔

๒ หาร ๔ ให้ ๒

๒ หาร ๓ ได้ ๕

๒ หาร ๘ ให้ ๔

๒ หาร ๘ ให้ ๔

ได้ถัก ๒๒๓๗๘๕๕๒๐๐๒๒๔ ตั้งเอา ๓ หาร ค่อยไปตั้ง

๓ หาร ๒ ได้หกเศษ ๒

๓ หาร ๓ ให้ ๓

๓ หาร ๓ ได้สามเศษ ๑

๓ หาร ๓ ให้ ๓

๓ หาร ๓ ได้สามเศษ ๑

๓ หาร ๔ ให้ ๓

๓ หาร ๓ ได้สามเศษ ๑

๓ หาร ๔ ให้ ๓

๓ หาร ๓ ได้สามเศษ ๑

๓ หาร ๖ ให้ ๒

๓ หาร ๓ ให้ ๓

๓ หาร ๒ ให้หกเศษ ๒

๓ หาร ๓ ให้ ๓

๓ หาร ๓ ได้สามเศษ ๑

๓ หาร ๓ ได้สามเศษ ๑

๓ หาร ๓ ได้สามเศษ ๑

๓ หาร ๓ ให้ ๓

๓ หาร ๒ ได้หกเศษ ๒

๓ หาร ๖ ให้ ๒

ได้ถัก ๗๔๖๖๔๑๗๓๓๔๐๘ ตั้งเอา ๔ หาร ค่อยไปตั้ง

๔ หาร ๔ ให้ ๓

๔ หาร ๓ ได้เจ็ดเศษ ๒

๔ หาร ๔ ให้ ๓

๔ หาร ๒ ได้ ๕

๔ หาร ๔ ให้ ๓

๔ หาร ๒ ได้ ๕

๔ หาร ๔ ให้ ๓

๔ หาร ๒ ได้ ๕

๔ หาร ๔ ให้ ๓

& หาร ๓ ได้ดองเคษ ๒
 & หาร ๓ ได้เค็ดเคษ ๒
 & หาร ๘ ให้ ๒
 & หาร ๓ ได้ดองเคษ ๒
 & หาร & ให้ ๓
 & หาร ๓ ได้ดองเคษ ๒

ได้ตัว ๑๘๖๖๖๒๘๓๓๕๒

๕
ดิง

& หาร & ให้ ๓
 & หาร ๓ ได้ดองเคษ ๒
 & หาร & ให้ ๓
 & หาร ๒ ได้ ๕
 & หาร ๘ ให้ ๒

๕ หาร คอไปดิง ๕

& หาร ๓ ได้ ๒
 & หาร & ให้ ๓
 & หาร ๓ ได้ ๖
 & หาร & ให้ ๓
 & หาร ๓ ได้ ๒
 & หาร & ให้ ๓
 & หาร ๓ ได้ ๒
 & หาร & ให้ ๓
 & หาร ๓ ได้ ๒

& หาร ๒ ได้ &
 & หาร & ให้ ๓
 & หาร & ได้ ๘
 & หาร ๓ ได้ ๖
 & หาร ๓ ได้ ๖
 & หาร ๓ ได้ ๖
 & หาร & ให้ ๓
 & หาร ๒ ให้ &

ได้ถัก ๓๗๓๓๒๕๗๖๖๗๐๕

ตั้ง

เอา ๖ หาร ต่อไปตั้ง

๖ หาร ๓ ได้ ๕

๖ หาร ๖ ให้ ๓

๖ หาร ๓ เศษ ๕

๖ หาร ๖ ให้ ๓

๖ หาร ๓ เศษ ๕

๖ หาร ๖ ให้ ๓

๖ หาร ๓ เศษ ๕

๖ หาร ๖ ให้ ๓

๖ หาร ๕ ได้แปดเศษ ๒

๖ หาร ๖ ให้ ๓

๖ หาร ๕ ได้หกเศษ ๕

๖ หาร ๖ ให้ ๓

๖ หาร ๕ ได้หกเศษ ๕

๖ หาร ๖ ให้ ๓

๖ หาร ๕ ได้หกเศษ ๕

๖ หาร ๖ ให้ ๖

๖ หาร ๕ ได้แปดเศษ ๒

๖ หาร ๒ ได้สามเศษ ๒

๖ หาร ๖ ให้ ๓

ได้ถัก ๖๒๒๒๐๗๗๗๗๗๕

ตั้ง

แล้วเอา ๗ หารต่อไปตั้ง

๗ หาร ๖ ได้แปดเศษ ๕

๗ หาร ๖ ได้แปดเศษ ๕

๗ หาร ๖ ได้แปดเศษ ๕

๗ หาร ๖ ได้แปดเศษ ๕

๗ หาร ๕ ได้ห้าเศษ ๕

๗ หาร ๒ ได้เจ็ดให้ ๒

๗ หาร ๗ ให้ ๓

๗ หาร ๗ ให้ ๓

๗ หาร ๗ ให้ ๓

๗ หาร ๗ ให้ ๓

๗ หาร ๓ เศษ ๓

๗ หาร ๗ ให้ ๓

ถ้าหารเอาตัวที่ ๓ หาร แล้วเอาตัวที่ ๒ หัก แล้วเอาตัวที่ ๓
 หักออกไปถึงตัวปลายที่สุด ถ้าจะเอา ๓, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, หาร
 เศษ มี ไม่ พอ หัก ทำดังนี้ :-

๓ หารไม่พอหัก ๓	ได้ ๙ เศษ ๓
๒ หารไม่พอหัก ๒	ได้ ๙ เศษ ๒
๓ หารไม่พอหัก ๓	ได้ ๙ เศษ ๓
๔ หารไม่พอหัก ๔	ได้ ๙ เศษ ๔
๕ หารไม่พอหัก ๕	ได้ ๙ เศษ ๕
๖ หารไม่พอหัก ๖	ได้ ๙ เศษ ๖
๗ หารไม่พอหัก ๗	ได้ ๙ เศษ ๗
๘ หารไม่พอหัก ๘	ได้ ๙ เศษ ๘
๙ หารไม่พอหัก ๙	ได้ ๙ เศษ ๙

ถ้าหารไปแล้ว ถ้ามามากไป เศษจะไม่พอหัก ถอนตัวออกดังนี้ :-

ถ้า ๓ หารถอน ๓ เป็น ๓
 ถ้า ๒ หารถอน ๑ เป็น ๒
 ถ้า ๓ หารถอน ๓ เป็น ๓
 ถ้า ๔ หารถอน ๓ เป็น ๔
 ถ้า ๕ หารถอน ๓ เป็น ๕

ถ้า ๖ หารถอน ๓ เป็น ๖
 ถ้า ๗ หารถอน ๓ เป็น ๗
 ถ้า ๘ หารถอน ๓ เป็น ๘
 ถ้า ๙ หารถอน ๓ เป็น ๙

(แม่ ๑๒) ตัง ๓ ถึง ๗ เอา ๓๒ คูณ ดังนั้น

๒	เก้า	๓๗	๑	ห้า	แปด	๕
๑	เก้า	แปด	๒	สี่	แปด	๗
๒	แปด	๑๖	๓	สี่	แปด	๔
๓	แปด	แปด	๔	สาม	แปด	๖
๒	เจ็ด	๑๔	๑	สาม	แปด	๓
๑	เจ็ด	แปด	๒	สอง	แปด	๔
๒	หก	๑๒	๓	สอง	แปด	๒
๑	หก	แปด	๔	หนึ่ง	แปด	๒
๒	ห้า	๑๐	๑	หนึ่ง	แปด	๑

ได้ ๓๔๗๓๔๗๓๔๖๗ ตังแล้วเอา ๓๒ หาค่อยไปตั้ง

๑	หาร	๓	ให้	๓	สอง	หนึ่ง	หัก	๒
๑	หาร	๒	ให้	๒	สอง	ๆ	หัก	๔
๑	หาร	๓	ให้	๓	สอง	สาม	หัก	๖
๑	หาร	๔	ให้	๔	สอง	สี่	หัก	๘
๑	หาร	๕	ให้	๕	สอง	ห้า	หัก	๑๐
๑	หาร	๖	ให้	๖	สอง	หก	หัก	๑๒
๑	หาร	๗	ให้	๗	สอง	เจ็ด	หัก	๑๔

๑ หาว ๓ ไม่พอหัก ๓ ได้ ๘ เศษ ๓ ถอน ๓ เป็น ๓
สอง แปร หัก ๓๖

๑ หาว ๓ ไม่พอหัก ๓ ได้ ๘ เศษ ๓
สอง เก้า หัก ๓๗

(แม่ ๑๓) ตั้ง ๓ ถึง ๘ เอา ๓๓ คุณ ตั้ง ๕

๓ เก้า ๒๗ ๓ ห้า เป็น ๕

๓ เก้า เป็น ๘ ๓ สี่ ๓๒

๓ แปร ๒๔ ๓ สี่ เป็น ๔

๓ แปร เป็น ๗ ๓ สาม เป็น ๘

๓ เจ็ด ๒๓ ๓ สาม เป็น ๓

๓ เจ็ด เป็น ๓ ๓ สอง เป็น ๖

๓ หก ๓๗ ๓ สอง เป็น ๒

๓ หก เป็น ๖ ๓ หก เป็น ๓

๓ ห้า ๓๕ ๓ หก เป็น ๓

ได้ ๓๖๐๔๘๓๗๒๕๗ ตั้ง เอา ๓๓ หาว ตั้ง ต่อ ไป ๕

๓ หาว ๓ ให้ ๓ สาม หัก หัก สาม

๓ หาว ๒ ให้ ๒ สาม สอง หัก ๖

๓ หาว ๑ ให้ ๑ สาม สาม หัก ๘

๓ หาว ๔ ให้ ๔ สาม สี่ หัก ๓๒

๓ หาว ๕ ให้ ๕ สาม ห้า หัก ๓๕

๓ หาว ๖ ให้ ๖ สาม หก หัก ๓๗

๓ หาว ๗ ให้ ๗ สาม เจ็ด หัก ๒๓

๑ หาร ๑ ไม่พอหัก ๑ ได้ ๘ เศษ ๑ ถอนหนึ่ง เปน หัก
สามแปด หัก ๒๔

๑ หาร ๑ ไม่พอหัก ๑ ได้ ๘ เศษ ๑ สามเก้าหัก ๒๗
(แม่ ๑๔) ตั้ง ๓ ถึง ๘ เอา ๑๔ คูณตั้ง

๔	เก้า	๓๖	๑	ห้า เปน	๕
๑	เก้า เปน	๘	๔	สี่	๑๖
๔	แปด	๓๒	๑	สี่ เปน	๔
๑	แปด เปน	๘	๔	สาม	๑๒
๔	เจ็ด	๒๘	๑	สาม เปน	๓
๑	เจ็ด เปน	๗	๔	สอง เปน	๘
๔	หก	๒๔	๑	สอง เปน	๒
๑	หก เปน	๖	๔	หนึ่ง เปน	๔
๔	ห้า	๒๐	๑	หนึ่ง เปน	๑

ได้ ๑๗๒๗๓๕๑๔๖ ตั้งแล้วเอา ๑๔ หาร ตั้ง

๑	หาร	๑	ให้	๑	สี่ หัก	๔
๑	หาร	๒	ให้	๒	สี่ สองหัก	๘
๑	หาร	๓	ให้	๓	สี่ สามหัก	๑๒
๑	หาร	๔	ให้	๔	สี่ หัก	๑๖
๑	หาร	๕	ให้	๕	สี่ ห้าหัก	๒๐
๑	หาร	๖	ให้	๖	สี่ หกหัก	๒๔

๑. ทาร ๑ ไม่พอหัก

หนึ่งได้เก้าเศษ ๑ ถอน ๒

เป็น ๒ สี่เจ็ดหัก ๒๗

๑. ทาร ๑ ไม่พอหัก

หนึ่งได้เก้าเศษ ๑ ถอน ๑ เป็น ๑

สี่แปดหัก ๓๒

๑. ทาร ๑ ไม่พอหัก

หนึ่งได้เก้าเศษ ๑ สี่เก้า

หัก ๓๖

(แม่ ๑๕) ตั้ง ๑ ถึง ๘ เขา ๑๕ คุณตั้งนี้

๕ เก้า ๔๕

๑ ห้า เป็น ๕

๓ เก้า เป็น ๘

๕ สี่ ๒๐

๕ แปด ๔๐

๓ สี่ เป็น ๔

๑. แปด เป็น ๘

๕ สาม ๑๕

๕ เจ็ด ๓๕

๓ สาม เป็น ๓

๑ เจ็ด เป็น ๗

๕ สอง ๑๐

๕ หก ๓๐

๑ สอง เป็น ๒

๑ หก เป็น ๖

๕ หนึ่ง เป็น ๕

๕ ห้า ๒๕

๑ หนึ่ง เป็น ๑

ได้ ๑๐๕๑๐๕๑๐๕๑๐๕ ตั้งแล้วเขา ๑๕ ทาร ตั้งนี้ต่อไป

๑ ทาร ๑ ให้ ๑ ห้า ๑ หัก ๕

๑ ทาร ๒ ให้ ๒ ห้า ๒ หัก ๑๐

๑ ทาร ๓ ให้ ๓ ห้า ๓ หัก ๑๕

- ๑ หาว ๔ ให้ ๔ ห้า ๔ หัก ๒๐
 ๑ หาว ๕ ให้ ๕ ห้า ๕ หัก ๒๕
 ๑ หาว ๓ ไม่พอหัก ๓ ได้ ๘ เศษ ๓ ถอน ๓ เป็น ๑ ห้า ๖ หัก ๓๐
 ๑ หาว ๓ ไม่พอหัก หักหนึ่งได้ ๘ เศษ ๓ ถอน ๒
 เป็น ๒ ห้า ๗ หัก ๓๕
 ๑ หาว ๑ ไม่พอหัก หักหนึ่งได้ ๘ เศษ ๓ ถอน ๓
 เป็น ๓ ห้า ๘ หัก ๔๐
 ๑ หาว ๑ ไม่พอหัก หักหนึ่งได้ ๘ เศษ ๓ ห้า ๘
 หัก ๔๕

(แม่ ๑๖) ตั้ง ๓ ถึง ๘ เอา ๓๖ คุณดังนี้

๖	เก้า	๕๔	๑	ห้า เป็น	๕
๑	เก้า เป็น	๘	๖	สี่	๒๔
๖	แปด	๔๘	๑	สี่ เป็น	๔
๑	แปด เป็น	๘	๖	สาม	๑๘
๖	เจ็ด	๔๒	๑	สาม เป็น	๓
๑	เจ็ด เป็น	๗	๖	สอง	๑๒
๖	หก	๓๖	๑	สอง เป็น	๒
๑	หก เป็น	๖	๖	หนึ่ง เป็น	๖
๖	ห้า	๓๐	๑	หนึ่ง เป็น	๑

ได้ ๓๗๗๕๓๐๗๖๒๔ คึง แหว่เอา ๓๖ มาหาร ต่อ ไป คึง ๕

๑ หาร ๑ ให้ ๑ หก ๑ หัก ๖

๑ หาร ๒ ให้ ๒ หก ๒ หัก ๓๒

๑ หาร ๓ ให้ ๓ หก ๓ หัก ๓๗

๑ หาร ๔ ให้ ๔ หก ๔ หัก ๒๔

๑ หาร ๕ ให้ ๕ หก ๕ หัก ๓๐

๑ หาร ๑ ไม่พอ หัก หนึ่งได้ ๙ เศษ ๑ ถอน ๓ เป็น ๓
หก ๖ หัก ๓๖

๑ หาร ๑ ไม่พอ หัก หนึ่งได้ ๙ เศษ ๑ ถอน ๒ เป็น ๒
หก ๗ หัก ๔๒

๑ หาร ๑ ไม่พอ หัก หนึ่งได้ ๙ เศษ ๑ ถอน ๑ เป็น ๑
หก ๘ หัก ๔๗

๑ หาร ๑ ไม่พอ หัก หนึ่งได้ ๙ เศษ ๑ หก ๙ หัก ๕๔

(แม่ ๓๗) คึง ๑ ถึง ๙ เอา ๓๗ คูณ คึง ๕

๗ เก้า ๖๓

๑ เก้า เป็น ๙

๗ แปด ๕๖

๑ แปด เป็น ๗

๗ เจ็ด ๔๙

๑ เจ็ด เป็น ๗

๗ หก ๔๒

๑ หก เป็น ๖

๗ ห้า ๓๕

๑ ห้า เป็น ๕

๗ สี่ ๒๘

๑ สี่ เป็น ๔

๗	สาม	๒๓	๓	สอง	เป็น	๒	
๖	สาม	เป็น	๓	๗	หนึ่ง	เป็น	๗
๗	สอง	๓๔	๓	หนึ่ง	เป็น	๓	

ได้ ๒๐๑๗๗๖๕๕.๓๓ ^๕ ตั้งเอา ๓๗ มาหารตั้ง ^๕

๓ หาร ๓ ให้ ๑ เจ็ด ๓ หัก ๗

๓ หาร ๒ ให้ ๒ เจ็ด ๒ หัก ๓๔

๓ หาร ๓ ให้ ๓ เจ็ด ๓ หัก ๒๓

๓ หาร ๔ ให้ ๔ เจ็ด ๔ หัก ๒๗

๓ หาร ๕ ให้ ๕ เจ็ด ๕ หัก ๓๕

๓ หาร ๓ ไม่พอหักหนึ่งให้ ๑ เศษ ๓ ถอน ๓

เป็น ๓ เจ็ด ๖ หัก ๔๒

๓ หาร ๓ ไม่พอหักหนึ่งได้ ๑ เศษ ๓ ถอน ๒

เป็น ๒ เจ็ด ๗ หัก ๔๑

๓ หาร ๓ ไม่พอหักหนึ่งได้ ๑ เศษ ๓ ถอน ๓ เป็น ๓

เจ็ด ๘ หัก ๕๖

๓ หาร ๓ ไม่พอหักหนึ่งได้ ๑ เศษ ๓ เจ็ด ๘

หัก ๖๓

(แม่ ๑๘) ^๕ ตั้ง ๓ ถึง ๑ เอา ๓๗ ^๕ คูณตั้ง

๘ เก้า ๗๒

๘ แปด ๖๔

๓ เก้า เป็น ๑

๓ แปด เป็น ๑

๘ เจ็ด	๕๖	๓ สี่ เปน	๔
๑ เจ็ด เปน	๗	๘ สาม	๒๔
๘ หก	๔๘	๑ สาม เปน	๓
๑ หก เปน	๖	๘ สอง	๓๖
๘ ห้า	๔๐	๑ สอง เปน	๒
๑ ห้า เปน	๕	๘ หนึ่ง เปน	๘
๘ สี่	๓๒	๑ หนึ่ง เปน	๑

๒๒๒๒๒๒๒๒๐๒ คิง แดง เอ ๑๗ มาหาร ตง น

๑ หาว ๑ ให้ ๑ แปร ๑ หัก ๘
๑ หาว ๒ ให้ ๒ แปร ๒ หัก ๑๖
๑ หาว ๓ ให้ ๓ แปร ๓ หัก ๒๔
๑ หาว ๔ ให้ ๔ แปร ๔ หัก ๓๒
๑ หาว ๑ ไม่พอหักหนึ่งได้ ๘ เศษ ๑ ถอน ๔ แปร
๔ แปร ๕ หัก ๔๐
๑ หาว ๑ ไม่พอหักหนึ่งได้ ๘ เศษ ๑ ถอน ๓ แปร
๓ แปร ๖ หัก ๔๘
๑ หาว ๑ ไม่พอหักหนึ่งได้ ๘ เศษ ๑ ถอน ๒ แปร
๒ แปร ๗ หัก ๕๖
๑ หาว ๑ ไม่พอหักหนึ่งได้ ๘ เศษ ๑ ถอน ๑ แปร
๑ แปร ๘ หัก ๖๔

๓ หาร ๓ ไม่พอหักหนึ่งได้ ๘ เศษ ๓ แปร ๘

หัก ๗๒

(แม่ ๑๕) ตั้ง ๓ ถึง ๘ เขา ๓๘ คูณตั้ง ๕

๘	เก้า	๗๓	๓	ห้า	แปด	๕
๓	เก้า	แปด	๘	สี่		๓๖
๘	แปด	๗๒	๓	สี่	แปด	๔
๓	แปด	แปด	๘	สาม		๒๗
๘	เจ็ด	๖๓	๓	สาม	แปด	๓
๓	เจ็ด	แปด	๘	สอง		๓๘
๘	หก	๕๔	๓	สอง	แปด	๒
๓	หก	แปด	๘	หนึ่ง	แปด	๘
๘	ห้า	๔๕	๓	หนึ่ง	แปด	๓

ได้ ๒๓๔๕๖๗๘๙๐ ตั้งแล้วเขา ๓๘ หารตั้ง ๕

๓ หาร ๓ ให้ ๓ เก้า ๓ หัก ๘

๓ หาร ๒ ให้ ๒ เก้า ๒ หัก ๓๘

๓ หาร ๓ ให้ ๓ เก้า ๓ หัก ๒๗

๓ หาร ๔ ให้ ๔ เก้า ๔ หัก ๓๖

๓ หาร ๓ ไม่พอหักหนึ่งได้ ๘ เศษ ๓ ถอน ๔ แปด

๔ เก้า ๕ หัก ๔๕

๓ หาร ๓ ไม่พอหักหนึ่งได้ ๘ เศษ ๓ ถอน ๓ เป็น ๓

เก้า ๖ หัก ๕๔

๓ หาร ๓ ไม่พอหักหนึ่งได้ ๘ เศษ ๓ ถอน ๒ เป็น ๒

เก้า ๗ หัก ๖๓

๓ หาร ๓ ไม่พอหักหนึ่งได้ ๘ เศษ ๓ ถอน ๓ เป็น ๓

เก้า ๘ หัก ๗๒

๓ หาร ๓ ไม่พอหักหนึ่งได้ ๘ เศษ ๓ เก้า ๆ

หัก ๘๑

ตั้ง ๓ ถึง ๘ เข้า ๓๒๓ คุณตั้ง

๒	เก้า	๘๗	๑	หก	เป็น	๖
๓	เก้า	๒๗	๒	ห้า		๑๐
๑	เก้า	เป็น	๘	ห้า		๑๕
๒	แปด	๑๖	๑	ห้า	เป็น	๕
๓	แปด	๒๔	๒	สี่	เป็น	๘
๑	แปด	เป็น	๘	สี่		๑๒
๒	เจ็ด	๑๕	๑	สี่	เป็น	๔
๓	เจ็ด	๒๓	๒	สาม	เป็น	๖
๑	เจ็ด	เป็น	๗	สาม	เป็น	๘
๒	หก	๑๒	๑	สาม	เป็น	๓
๓	หก	๑๘	๒	สอง	เป็น	๔

๓ สอง เปน ๖

๑ สอง เปน ๒

๒ หนึ่ง เปน ๒

๓ หนึ่ง เปน ๓

๑ หนึ่ง เปน ๑

ได้ ๑๕๓๘๕๓๘๕๐๔๗ ถึง แก้ว เขา ๓๒๓ หาร ถึง ๕

๑ หาร ๑ ให้ ๑ สอง หนึ่ง หัก ๒ สาม หนึ่ง หัก ๓

๑ หาร ๒ ให้ ๒ สอง สอง หัก ๔ สาม สอง หัก ๖

๑ หาร ๓ ให้ ๓ สอง สาม หัก ๖ สาม สาม หัก ๘

๑ หาร ๔ ให้ ๔ สอง สี่ หัก ๘ สาม สี่ หัก ๑๒

๑ หาร ๕ ให้ ๕ สอง ห้า หัก ๑๐ สาม ห้า หัก ๑๕

๑ หาร ๖ ให้ ๖ สอง หก หัก ๑๒ สาม หก หัก ๑๘

๑ หาร ๗ ให้ ๗ สอง เจ็ด หัก ๑๔ สาม เจ็ด หัก ๒๑

๑ หาร ๘ ไม่พอ หัก หนึ่ง ได้ ๘ เศษ ๑ ถอน ๑ เปน ๑

สอง ๘ หัก ๑๖ สาม ๘ หัก ๒๔

๑ หาร ๙ ไม่พอ หัก ๑ ได้ ๙ เศษ ๑

สอง ๙ หัก ๑๘ สาม ๙ หัก ๒๗

๕ ถึง ๑ ถึง ๘ เขา ๒๓๔ คุณ ถึง ๕

๓ เก้า ๒๗

๔ เก้า ๓๖

๒ เก้า ๑๘

๓ แปด ๒๔

๔ แปด ๓๒

๒ แปด ๑๖

ได้ ๔๒๕๐/๒๕๐/๒๒๐๕ ตั้งแถวเขา ๓๔๕ หาร ดง น

๓ หาร ๓ ให้ ๑ ดี ๓ หัก ๕ ๕ หัก ๕

๓ หาร ๖ ให้ ๒ ดี ๒ หัก ๘ ๕ สอง หัก ๓๐

๓ หาร ๓ ได้ ๓ เศษ ๑ ดี ๓ หัก ๓๒ ๕ สาม หัก ๓๕

๓ หาร ๑ ได้ ๓ เศษ ๑ ๓ หาร ๓ ให้ ๓ ดี ๕ หัก ๓๖

ห้า ๕ หัก ๒๐

๓ หาร ๓ ได้ สาม เศษ ๓ ๓ หาร ๖ ให้ ๒ ดี ๕ หัก ๒๐

ห้า ๕ หัก ๒๕

๓ หาร ๒ ได้ หก เศษ ๒ ดี ๖ หัก ๒๔ ห้า ๖ หัก ๓๐

๓ หาร ๒ ได้ หก เศษ ๒ สาม หาร ๓ ให้ ๑ ดี ๗ หัก ๒๗

ห้า ๗ หัก ๓๕

๓ หาร ๓ ไม่พอหัก ๓ ได้ ๘ เศษ ๓ ถอน ๑ เป็น ๓ ดี ๘ หัก ๓๒

ห้า ๘ หัก ๔๐

๓ หาร ๓ ไม่พอหัก ๓ ได้ ๘ เศษ ๓ ดี ๘ หัก ๓๖ ห้า ๘ หัก ๔๕

ตั้ง ๑ ถึง ๘ เขา ๔๕๖ คุณดง น

๕ เก้า ๔๕

๖ แปด ๔๗

๖ เก้า ๕๔

๔ แปด ๓๒

๔ เก้า ๓๖

๕ เจ็ด ๓๕

๕ แปด ๔๐

๖ เจ็ด ๔๒

๔	เจ็ด	๒๗	๕	สาม	๓๕
๕	หก	๓๐	๖	สาม	๓๗
๖	หก	๓๒	๔	สาม	๓๒
๔	หก	๒๔	๕	สอง	๓๐
๕	ห้า	๒๕	๖	สอง	๓๒
๖	ห้า	๓๐	๔	สอง เปน	๘
๔	ห้า	๒๐	๕	หนึ่ง เปน	๕
๕	สี่	๒๐	๖	หนึ่ง เปน	๖
๖	สี่	๓๔	๔	หนึ่ง เปน	๔
๔	สี่	๑๖			

ได้ ๕๖๒๗๖๒๗๕๗๗๔ ตง แถว เขา ๔๕๖ หาร ดั่งนี้

๔ หาร ๔ ให้ ๓ ห้าหนึ่งหัก ๕ หกหนึ่งหัก ๖

๔ หาร ๓ ได้สองเศษ ๒ ห้า ๒ หัก ๓๐ หก ๒ หัก ๓๒

๔ หาร ๓ ได้สองเศษ ๒ สี่ หาร ๔ ให้ ๗ ห้า ๓ หัก ๓๕

หก ๓ หัก ๓๗

๔ หาร ๒ ได้ ๕ ถอน ๓ เปน ๔ ห้า ๔ หัก ๒๐

หก ๔ หัก ๒๔

๔ หาร ๒ ได้ ๕ ห้าๆ หัก ๒๕ หกห้า หัก ๓๐

๔ หาร ๓ ได้ ๗ เศษ ๒ ถอน ๓ เปน ๔ ห้า ๖ หัก ๓๐ หกๆ หัก ๓๖

๔ หาร ๓ ได้ ๗ เศษ ๒ ห้า ๗ หัก ๓๕ หก ๗ หัก ๔๒

๔ ทาร ๔ ไม่พอหัก ๔ ได้ ๗ เศษ ๔ ถอน ๑ เปน ๔

๕ แปรหัก ๔๐ ๖ แปรหัก ๔๗

๔ ทาร ๔ ไม่พอหัก ๔ ได้ ๗ เศษ ๔ ห้า ๗ หัก ๔๕

หัก ๗ หัก ๕๔

ตั้ง ๓ ถึง ๗ เขา ๕๖๗ คุณตั้ง

๖	เก้า	๕๔	๕	ห้า	๒๕
๗	เก้า	๖๓	๖	สี่	๒๔
๕	เก้า	๔๕	๗	สี่	๒๗
๖	แปด	๔๗	๕	สี่	๒๐
๗	แปด	๕๖	๖	สาม	๑๗
๕	แปด	๔๐	๗	สาม	๒๓
๖	เจ็ด	๔๒	๕	สาม	๑๕
๗	เจ็ด	๔๑	๖	สอง	๑๒
๕	เจ็ด	๓๕	๗	สอง	๑๔
๖	หก	๓๖	๕	สอง	๑๐
๗	หก	๔๒	๖	หนึ่ง เปน ๖	
๕	หก	๓๐	๗	หนึ่ง เปน ๗	
๖	ห้า	๓๐	๕	หนึ่ง เปน ๕	
๗	ห้า	๓๕			

ได้ ๖๘๘๘๘๘๘๘๘๖๓ ตั้งแถวเขา ๕๖๗ หาดงัน

๕ หาว ๕ ให้ ๓ หก ๓ หัก ๖ เจ็ด ๓ หัก ๗

๕ หาว ๓ ได้ ๒ หก ๒ หัก ๓๒ เจ็ด ๒ หัก ๓๔

๕ หาว ๓ ได้ ๒ หัวหาว ๕ ให้ ๓ หก ๓ หัก ๓๗

เจ็ด ๓ หัก ๒๓

๕ หาว ๒ ได้ ๔ หก ๔ หัก ๒๔ เจ็ด ๔ หัก ๒๗

๕ หาว ๓ ได้ ๖ ถอน ๓ เปน ๕ หกหัวหัก ๓๐

เจ็ด ๕ หัก ๓๕

๕ หาว ๓ ได้ ๖ หก ๖ หัก ๓๖ เจ็ด ๖ หัก ๔๒

๕ หาว ๔ ได้ ๗ ถอน ๓ เปน ๕ หกเจ็ดหัก ๔๒

เจ็ด ๗ หัก ๔๗

๕ หาว ๕ ไม่พอหักหัวได้เก้าเศษ ๕ ถอน ๓ เปน ๕

หก ๘ หัก ๔๘ เจ็ด ๘ หัก ๕๖

๕ หาว ๕ ไม่พอหักหัวได้ ๘ เศษ ๕ หกเก้าหัก ๕๔

เจ็ดเก้าหัก ๖๓

ตั้ง ๓ ถึง ๘ เขา ๖๗๗ คุณดงัน

๗ เก้า ๖๓

๗ แปด ๕๖

๘ เก้า ๖๔

๘ แปด ๖๔

๖ เก้า ๕๕

๖ แปด ๔๘

๗ เจ็ด ๕๑

๘ เจ็ด ๕๖

๖ เจ็ด ๕๒

๗ หก ๕๒

๘ หก ๕๗

๖ หก ๓๖

๗ ห้า ๓๕

๘ ห้า ๕๐

๖ ห้า ๓๐

๗ สี่ ๒๗

๘ สี่ ๓๒

๖ สี่ ๒๔

๗ สาม ๒๓

๘ สาม ๒๔

๖ สาม ๓๗

๗ สอง ๓๔

๘ สอง ๓๖

๖ สอง ๓๒

๗ หนึ่ง เปน ๗

๘ หนึ่ง เปน ๘

๖ หนึ่ง เปน ๖

ได้ ๘๓๗๐๓๗๐๒๗๕๒ ตั้ง แล้วเอา ๖๗๗ หาร ตั้ง

๖ หาร ๖ ให้ ๓ เจ็ด หนึ่ง หัก ๗ แด หนึ่ง หัก ๘

๖ หาร ๓ เศษ ๕ หก หาร ๖ ให้ ๓ เจ็ด ๒ หัก ๓๔

แด ๒ หัก ๓๖

๖ หาร ๒ ได้ สาม เศษ ๒ เจ็ด ๓ หัก ๒๓ แด ๓ หัก ๒๔

๖ หาร ๓ ได้ ๕ ถอน ๓ เปน ๖ เจ็ด สี่ หัก ๒๗ แด ๕ หัก ๓๒

๖ หาร ๓ ได้ ๕ เจ็ด ๕ หัก ๓๕ แด ๕ หัก ๕๐

๖ หาร ๔ ได้ หก เศษ ๕ เจ็ด ๖ หัก ๔๒ แด ๖ หัก ๔๗

๖ ทาร ๕ ได้แปดเศษ ๒ ถอน ๓ เป็น ๖ เจ็ด ๆ หัก ๔๘
แปด ๗ หัก ๕๖

๖ ทาร ๖ ไม่พอหัก หักได้เก้าเศษ ๖ ถอน ๓ เป็น ๖
เจ็ด ๘ หัก ๕๖ แปด ๆ หัก ๖๔

๖ ทาร ๖ ไม่พอหัก หักได้เก้าเศษ ๖ เจ็ด ๘ หัก ๖๓
แปด เก้า หัก ๗๒

ตั้ง ๓ ถึง ๘ เขา ๗๗๗ คุณ ดังนี้

๘ เก้า ๗๒

๘ เก้า ๘๓

๗ เก้า ๖๓

๘ แปด ๖๔

๘ แปด ๗๒

๗ แปด ๕๖

๘ เจ็ด ๕๖

๘ เจ็ด ๖๓

๗ เจ็ด ๔๘

๘ หก ๔๘

๘ หก ๕๔

๗ หก ๔๒

๘ ห้า ๔๐

๘ ห้า ๔๕

๗ ห้า ๓๕

๘ ห้า ๓๒

๘ ห้า ๓๖

๗ ห้า ๒๘

๘ สี่ ๒๔

๘ สี่ ๒๗

๗ สี่ ๒๓

๘ สาม ๓๖

๘ สาม ๓๘

๗ สาม ๓๔

๘ หนึ่ง เป็น ๘

๘ หนึ่ง เป็น ๘

๗ หนึ่ง เป็น ๗

ได้ ๑๗๔๐๗๔๐๖๕๒๓ ถึงแล้วเอา ๗๗๗ หาดังนี้

๗ หาด ๗ ให้ ๓ แปร ๑ หัก ๘ แก้ว ๓ หัก ๑

๗ หาด ๓ เศษ ๓ เจ็ดหาด ๗ ให้ ๑ แปร ๒ หัก ๓๖

๑๐๐ ๑๐๐ ๑๐๐ ๑๐๐ ๑๐๐ ๑๐๐ ๑๐๐ ๑๐๐ ๑๐๐ ๑๐๐

แก้ว ๒ หัก ๓๘

๗ หาด ๒ เศษ ๖ เจ็ดหาด ๗ ให้ ๑ แปร ๓ หัก ๓๔

แก้ว ๓ หัก ๒๗

๗ หาด ๓ ได้ ๕ เศษ ๒ แปร ๔ หัก ๓๒ แก้ว ๔ หัก ๓๖

๗ หาด ๔ ได้ ๕ เศษ ๕ แปร ๕ หัก ๔๐ แก้ว ๕ หัก ๔๕

๗ หาด ๕ ได้ ๕ เศษ ๓ ถอน ๓ เป็น ๗ แปร ๖ หัก ๔๘

แก้ว ๖ หัก ๕๔

๗ หาด ๖ ได้ ๖ เศษ ๔ ถอน ๓ เป็น ๗ แปร ๗ หัก ๕๖

แก้ว ๗ หัก ๖๓

๗ หาด ๗ ไม่พอหัก ๗ ได้ แก้ว เศษ ๗ ถอน ๓ เป็น ๗

แปร ๗ หัก ๖๔ แก้ว ๘ หัก ๗๒

๗ หาด ๗ ไม่พอหัก ๗ ได้ แก้ว เศษ ๗ แปร ๘ หัก ๗๒

แก้ว ๙ หัก ๘๓

๕ ถึง ๘ เอา ๘๘๓ คุณดังนี้

๑ แก้ว ๘๓

๑ แปร ๗๒

๑ แก้ว เป็น ๑

๑ แปร เป็น ๘

๑ แก้ว ๗๒

๑ แปร ๖๔

๘ หาร ๖ ได้เจ็ดเศษ ๔ ถอน ๓ เป็น ๘ แก้ว ๖ หัก ๕๔

หนึ่ง ๓ หัก ๖

๘ หาร ๗ ได้แปดเศษ ๖ ถอน ๓ เป็น ๘ แก้ว ๗ หัก ๖๓

หนึ่ง ๗ หัก ๗

๘ หาร ๗ ได้แปดเศษ ๖ แก้ว ๘ หัก ๗๒ หนึ่ง ๘ หัก ๘

๘ หาร ๘ ไม่พอหัก แปดได้แก้วเศษ ๘ แก้ว ๙ หัก ๘๑

หนึ่ง แก้ว หัก ๘

ตั้ง ๓ ถึง ๘ เอา ๘๐๒ คูณดังนี้

๒	แก้ว	๓๘	๘	ห้า	๔๕
๘	แก้ว	๘๓	๒	สี่ เป็น	๓
๒	แปด	๓๖	๘	สี่	๓๖
๘	แปด	๗๒	๒	สาม เป็น	๖
๒	เจ็ด	๓๔	๘	สาม	๒๗
๘	เจ็ด	๓๖	๒	สอง เป็น	๔
๒	หก	๓๒	๘	สอง	๓๘
๘	หก	๕๔	๒	หนึ่ง เป็น	๒
๒	ห้า	๓๐	๘	หนึ่ง เป็น	๘

ได้ ๓๓๓๓๕๘๐๒๓๖๗๘ ตั้งแล้วเอา ๘๐๒ หารดังนี้

๑	หาร	๑	เศษ	๑	สอง	๑	หัก	๒
๑	๑	๒	๑	๒	๑	๒	๑	๔
๑	๑	๓	๑	๓	๑	๓	๑	๖
๑	๑	๔	๑	๔	๑	๔	๑	๘
๑	๑	๕	๑	๕	๑	๕	๑	๑๐
๑	๑	๖	๑	๖	๑	๖	๑	๑๒
๑	๑	๗	๑	๗	๑	๗	๑	๑๔
๑	๑	๘	๑	๘	๑	๘	๑	๑๖
๑	๑	๘	๑	๘	๑	๘	๑	๑๗

ตั้ง ๑ ถึง ๑๐๒๓

คูณ

๒	เก้า	๑๘	๓	หก	๑๘
๓	เก้า	๒๗	๑	หก	๖
๑	เก้า	๙	๒	ห้า	๑๐
๒	แปด	๑๖	๓	ห้า	๑๕
๓	แปด	๒๔	๑	ห้า	๕
๑	แปด	๘	๒	สี่	๘
๒	เจ็ด	๑๔	๓	สี่	๑๒
๓	เจ็ด	๒๑	๑	สี่	๔
๑	เจ็ด	๗	๒	สาม	๖
๒	หก	๑๒	๓	สาม	๙

๑ สาม เปน ๓
 ๒ สอง เปน ๔
 ๓ สอง เปน ๖
 ๑ สอง เปน ๒

๒ หนึ่ง เปน ๒
 ๓ หนึ่ง เปน ๓
 ๑ หนึ่ง เปน ๑

ได้ ๓๒๖๒๑๖๒๑๕๓๔๗ ตัง แล้วเอา ๓๐๒๓ หาร ตั้ง น

๑	ห	๑	ให้	๓	สอง	๓	หัก	๒	สาม	๑	หัก	๓
๑	๖	๒	๖	๒	๖	๒	๖	๔	๖	๒	๖	๖
๑	๖	๓	๖	๓	๖	๓	๖	๖	๖	๓	๖	๗
๑	๖	๔	๖	๔	๖	๔	๖	๘	๖	๔	๖	๓๒
๑	๖	๕	๖	๕	๖	๕	๖	๑๐	๖	๕	๖	๓๕
๑	๖	๖	๖	๖	๖	๖	๖	๑๒	๖	๖	๖	๓๘
๑	๖	๗	๖	๗	๖	๗	๖	๑๔	๖	๗	๖	๒๓
๑	๖	๘	๖	๘	๖	๘	๖	๑๖	๖	๘	๖	๒๔
๑	๖	๙	๖	๙	๖	๙	๖	๑๘	๖	๙	๖	๒๗

ตัง ๓ ถึง ๙ เอา ๒๓๐๔ คูณ

๓	เก้า	๒๗	๔	แปด	๓๒
๔	เก้า	๓๖	๒	แปด	๑๖
๒	เก้า	๑๘	๓	เจ็ด	๒๑
๑	แปด	๒๔	๔	เจ็ด	๒๘

๒ หาร ๓ ได้ ๕ สองหาร ๔ ให้ ๒ สาม ๗ หัก ๒๓
 ๕ หัก ๒๘

๒ หาร ๒ ไม่พอหักสองได้เก้าเศษ ๒ ถอน ๓ เปน ๒
 สาม ๘ หัก ๒๔ ๕ หัก ๓๒

๒ หาร ๒ ไม่พอหักสองได้เก้าเศษ ๒ สาม ๘ หัก ๒๗
 ๕ หัก ๓๖

ตั้ง ๓ ถึง ๘ เขา ๓๔๕๖ คูณ

๔ เก้า ๓๖

๕ เก้า ๔๕

๖ เก้า ๕๔

๓ เก้า ๒๗

๔ แปด ๓๒

๕ แปด ๔๐

๖ แปด ๔๘

๓ แปด ๒๔

๔ เจ็ด ๒๗

๕ เจ็ด ๓๕

๖ เจ็ด ๔๒

๓ เจ็ด ๒๑

๔ หก ๒๔

๕ หก ๓๐

๖ หก ๓๖

๓ หก ๑๘

๔ ห้า ๒๐

๕ ห้า ๒๕

๖ ห้า ๓๐

๓ ห้า ๑๕

๔ สี่ ๑๖

๕ สี่ ๒๐

๖ สี่ ๒๔

๓ สี่ ๑๒

๓ หาว ๓ ไม่พอหัก สามได้ ๘ เศษ ๓ ที่ ๘ หัก ๓๖

ห้า ๘ หัก ๔๕ หก ๘ หัก ๕๔

ตั้ง ๓ ถึง ๘ เอา ๔๕๖๗ คูณตั้งนั้น

๕	เก้า	๔๕	๕	ห้า	๒๕
๖	เก้า	๕๔	๖	ห้า	๓๐
๗	เก้า	๖๓	๗	ห้า	๓๕
๘	เก้า	๗๒	๘	ห้า	๔๐
๕	แปด	๔๐	๕	สี่	๒๐
๖	แปด	๔๘	๖	สี่	๒๔
๗	แปด	๕๖	๗	สี่	๒๘
๘	แปด	๖๔	๘	สี่	๓๒
๕	เจ็ด	๓๕	๕	สาม	๑๕
๖	เจ็ด	๔๒	๖	สาม	๑๘
๗	เจ็ด	๔๙	๗	สาม	๒๑
๘	เจ็ด	๕๖	๘	สาม	๒๔
๕	หก	๓๐	๕	สอง	๑๐
๖	หก	๓๖	๖	สอง	๑๒
๗	หก	๔๒	๗	สอง	๑๔
๘	หก	๔๘	๘	สอง	๑๖

๕ หนึ่ง เปน ๕

๖ หนึ่ง เปน ๖

๗ หนึ่ง เปน ๗

๘ หนึ่ง เปน ๘

ได้ ๕๖๓๗๒๗๓๕๕๓๖๓

ตั้ง แล้ว เอา ๕๕๖๗ หาร ตั้ง ๕

๕ หาร ๕ ให้ ๓ ห้า ๓ หัก ๕ หก ๓ หัก ๖ เจ็ด ๓ หัก ๗

๕ หาร ๓ ได้สองเศษ ๒ ห้า ๒ หัก ๓๐ หก ๒ หัก ๓๒

เจ็ด ๒ หัก ๓๔

๕ หาร ๓ ได้สองเศษ ๒ ห้า หาร ๕ ให้ ๓ ห้า ๓ หัก ๓๕

หก ๓ หัก ๓๗ เจ็ด ๓ หัก ๓๙

๕ หาร ๒ ได้ ๕

ถอน ๓ เปน ๕ ห้า ๕ หัก ๒๐

หก ๕ หัก ๒๔ เจ็ด ๕ หัก ๒๘

๕ หาร ๒ ได้ ๕

ห้า ๕ หัก ๒๕ หก ห้า หัก ๓๐

เจ็ด ๕ หัก ๓๕

๕ หาร ๓ ได้เจ็ดเศษ ๒ ถอน ๓ เปน ๕ ห้า หัก หัก ๓๐

หก ๖ หัก ๓๖ เจ็ด ๖ หัก ๔๒

๕ หาร ๓ ได้เจ็ดเศษ ๒ ห้า เจ็ด หัก ๓๕ หก ๗ หัก ๔๒

เจ็ด ๗ หัก ๔๘

๕ หาร ๕ ไม่พอ หัก ๕ ได้ ๘ เศษ ๕ ถอน ๓ เปน ๕ ห้า ๘

หัก ๕๐ หก ๘ หัก ๕๘ เจ็ด ๘ หัก ๕๖

๕ หาร ๕ ไม่พอ หัก ๕ ได้ ๘ เศษ ๕ ห้า ๘ หัก ๕๕

หก ๘ หัก ๕๔ เจ็ด ๘ หัก ๖๓

๕
ถึง ๓ ถึง ๘ เขา ๕๖๗๗ คุณถึง ๕

๖	เก้า	๕๔	๗	ห้า	๔๐
๗	เก้า	๖๓	๕	ห้า	๒๕
๘	เก้า	๗๒	๖	สี่	๒๔
๕	เก้า	๔๕	๗	สี่	๒๗
๖	แปด	๔๘	๘	สี่	๓๒
๗	แปด	๕๖	๕	สี่	๒๐
๘	แปด	๖๔	๖	สาม	๓๗
๕	แปด	๔๐	๗	สาม	๒๓
๖	เจ็ด	๔๒	๘	สาม	๒๔
๗	เจ็ด	๔๘	๕	สาม	๓๕
๘	เจ็ด	๕๖	๖	สอง	๓๒
๕	เจ็ด	๓๕	๗	สอง	๓๔
๖	หก	๓๖	๘	สอง	๓๖
๗	หก	๔๒	๕	สอง	๔๐
๘	หก	๔๘	๖	หนึ่ง เปน	๖
๕	หก	๓๐	๗	หนึ่ง เปน	๗
๖	ห้า	๓๐	๘	หนึ่ง เปน	๘
๗	ห้า	๓๕	๕	หนึ่ง เปน	๕

ได้ ๗๐๐๘๗๖๔๗๘๔๒ ตั้งแถวเขา ๕๖๗๘ หาร ตั้งนี้

๕ หาร ๕ ให้ ๓ หก ๓ หัก ๖ เจ็ด ๓ หัก ๗
แปด ๓ หัก ๘

๕ หาร ๓ ได้ ๒ หก ๒ หัก ๓๒ เจ็ด ๒ หัก ๓๔
แปด ๒ หัก ๓๖

๕ หาร ๓ ได้ ๒ ห้าหกร ๕ ให้ ๓ หก ๓ หัก ๓๗
เจ็ด ๓ หัก ๒๓ แปด ๓ หัก ๒๔

๕ หาร ๒ ได้ ๔ หก ๔ หัก ๒๔ เจ็ด ๔ หัก ๒๗
แปด ๔ หัก ๓๒

๕ หาร ๓ ได้ ๖ ถอน ๓ เปน ๕ หก ๕ หัก ๓๐
เจ็ด ๕ หัก ๓๕ แปด ๕ หัก ๔๐

๕ หาร ๓ ได้ ๖ หก ๖ หัก ๓๖ เจ็ด ๖ หัก ๔๒
แปด ๖ หัก ๔๘

๕ หาร ๔ ได้ ๘ ถอน ๓ เปน ๕ หก ๗ หัก ๔๒
เจ็ด ๗ หัก ๔๘ แปด ๗ หัก ๕๖

๕ หาร ๕ ไม่พอหัก ๕ ได้ ๘ เศษ ๕ ถอน ๓ เปน ๕
๖ แปดหัก ๔๘ เจ็ด แปด หัก ๕๖ แปด ๘ หัก ๖๔

๕ หาร ๕ ไม่พอหักห้าได้ ๘ เศษ ๕ หก ๘ หัก ๕๔
เจ็ด ๘ หัก ๖๓ แปดเก้าหัก ๗๒

๕ ตั้ง ๓ ถึง ๘			๖๗๘๘ คุณ ตั้ง ๕		
๗	เก้า	๖๓	๘	ห้า	๔๕
๘	เก้า	๗๒	๖	ห้า	๓๐
๘	เก้า	๘๓	๗	สี่	๒๗
๖	เก้า	๕๔	๘	สี่	๓๒
๗	แปด	๕๖	๘	สี่	๓๖
๘	แปด	๖๔	๖	สี่	๒๔
๘	แปด	๗๒	๗	สาม	๒๓
๖	แปด	๔๘	๘	สาม	๒๔
๗	เจ็ด	๔๘	๘	สาม	๒๗
๘	เจ็ด	๕๖	๖	สาม	๓๘
๘	เจ็ด	๖๓	๗	สอง	๓๔
๖	เจ็ด	๔๒	๘	สอง	๓๖
๗	หก	๔๒	๘	สอง	๓๘
๘	หก	๔๘	๖	สอง	๓๒
๘	หก	๕๔	๗	หนึ่ง เปน	๗
๖	หก	๓๖	๘	หนึ่ง เปน	๘
๗	ห้า	๓๕	๘	หนึ่ง เปน	๘
๘	ห้า	๔๐	๖	หนึ่ง เปน	๖

๑๒ ๓๗๖๔๐๕๓๓ คองแหวเฮา ๖๗๘๘ ทารคอง

๖ ทาร ๖ ให้ ๓ เจ็ด ๓ หัก ๗ แปด ๓ หัก ๘

๖ หาว ๓ เกษ ๔ หก หาว ๖ ให้ ๓ เจ็ด ๒ หัก ๓๔
แปด ๒ หัก ๓๖ เก้า ๒ หัก ๓๘

๖ ทาร ๒ ใต้สามเส้น ๒ เจ็ด ๓ หัก ๒๗ แปด ๓ หัก ๒๘
๘ สาม หัก ๒๗

๖ หาว ๓ ได้ ๕ กอน ๓ เวน ๖ เจ็ด ๕ หัก ๒๗
แปด ๕ หัก ๓๒ เก้า ๕ หัก ๓๖

๖. ทาร ๓ ไต่ ๕
เจ็ด ๕ หัก ๓๕ แดง ๕ หัก ๔๐
เก้า ๕ หัก ๔๕

๖ ทาร ๔ ไต หก ๔ เจ็ด ๖ หก ๔ แปด ๖ หก ๔
เก้า ๖ หก ๔

๐ หาว ๕ ได้แปลเศษ ๒ ถอน ๓ แปล ๖ เจ็ด ๗ หัก ๘๘
แปล ๗ หัก ๕๖ เก้า ๗ หัก ๖๓

๖ ทหาร ๖ มีพธกั หักได้ ๘ เศษ ๖ ถอน ๓ เป็น ๖
เจ็ด ๘ หัก ๕๖ แปล ๘ หัก ๖๔
เก้า แปล หัก ๗๒

๖ หาว ๖ ไม่พอหัก หักได้ ๘ เศษ ๖ เจ็ด ๘ หัก ๖๓

แปด ๘ หัก ๗๒ เก้า ๘ หัก ๗๑

ตั้ง ๓ ถึง ๘ เขา ๗๗๗๓ คุณตั้ง

๘ เก้า	๗๒	๓ ห้า เป็น	๕
๘ เก้า	๘๓	๗ ห้า	๓๕
๓ เก้า เป็น	๘	๗ ห้า	๓๒
๘ เก้า	๖๓	๘ ห้า	๓๖
๘ แปด	๖๔	๓ ห้า เป็น	๕
๘ แปด	๗๒	๗ ห้า	๓๗
๓ แปด เป็น	๘	๘ ห้า	๓๔
๘ แปด	๕๖	๘ สาม	๒๗
๘ เจ็ด	๕๖	๘ สาม เป็น	๓
๘ เจ็ด	๖๓	๗ สาม	๒๓
๓ เจ็ด เป็น	๗	๘ สอง	๓๖
๗ เจ็ด	๕๗	๘ สอง	๓๗
๘ หก	๕๘	๓ สอง เป็น	๒
๘ หก	๕๕	๗ สอง	๓๕
๓ หก เป็น	๖	๘ หนึ่ง เป็น	๘
๗ หก	๕๒	๘ หนึ่ง เป็น	๘
๘ ห้า	๕๐	๓ หนึ่ง เป็น	๓
๘ ห้า	๕๕	๗ หนึ่ง เป็น	๗

๗ หาว ๘ ไม่ขอหัก เจ็ดได้ ๘ เข้ม ๘ แปร ๘ หัก ๘๒
เก้า ๘ หัก ๘๓ หึ่ง เก้า หัก ๘

ได้ ๓,๓๐๐๒๕๖๘๓๕๖๘ คง แล้ว เขา ๘๘/๑๒ หาว คง ๕

๘ หาว ๑ เคษ ๒ เก้า ๓ หัก ๔ หนึ่ง ๕ หัก ๖
สอง ๓ หัก ๒

๘ หาว ๒ เคษ ๔ เก้า ๒ หัก ๓๗ หนึ่ง ๒ หัก ๒
สอง ๒ หัก ๔

๘ หาว ๓ เคษ ๖ เก้า ๓ หัก ๒๗ หนึ่ง ๓ หัก ๓
สอง ๓ หัก ๖

๘ หาว ๔ ได้ ๕ ถอน ๓ เปน ๘ เก้า ๔ หัก ๓๖
หนึ่ง ๔ หัก ๔ สอง ๔ หัก ๘

๘ หาว ๕ ได้หักเคษ ๒ ถอน ๓ เปน ๘ เก้า ๕ หัก ๔๕
หนึ่ง ๕ หัก ๕ สอง ๕ หัก ๓๐

๘ หาว ๖ ได้เจ็ดเคษ ๔ ถอน ๓ เปน ๘ เก้า ๖ หัก ๕๔
หนึ่ง ๖ หัก ๖ สอง ๖ หัก ๓๒

๘ หาว ๗ ได้แปดเคษ ๖ ถอน ๓ เปน ๘ เก้า ๗ หัก ๖๓
หนึ่ง ๗ หัก ๗ สอง ๗ หัก ๓๔

๘ หาว ๘ ได้แปดเคษ ๖ เก้า แปด หัก ๗๒ หนึ่ง ๘ หัก ๘
สอง ๘ หัก ๓๖

๘ หาว ๙ ไม่พอหัก ๘ ได้ ๘ เคษ ๘ เก้า ๘ หัก ๘๓
หนึ่ง ๘ หัก ๘ สอง ๘ หัก ๓๗

ตั้ง ก ถึง ๘ เขา ๘๑๒๓๓ คุณ ตั้ง น

๑ เก้า เปน ๘

๒ เก้า ๑๘

๓ เก้า ๒๗

๔ เก้า ๓๖

๑ แปด เปน ๘

๒ แปด ๑๖

๓ แปด ๒๔

๔ แปด ๓๒

๑ เจ็ด เปน ๗

๒ เจ็ด ๑๔

๓ เจ็ด ๒๑

๔ เจ็ด ๒๘

๑ หก เปน ๖

๒ หก ๑๒

๓ หก ๑๘

๔ หก ๒๔

๑ ห้า เปน ๕

๒ ห้า ๑๐

๓ ห้า ๑๕

๔ ห้า ๒๐

๑ สี่ เปน ๔

๒ สี่ เปน ๘

๓ สี่ ๑๒

๔ สี่ ๑๖

๑ สาม เปน ๓

๒ สาม เปน ๖

๓ สาม เปน ๙

๔ สาม ๑๒

๑ สอง เปน ๒

๒ สอง เปน ๔

๓ สอง เปน ๖

๔ สอง ๑๐

๑ หนึ่ง เปน ๑

๒ หนึ่ง เปน ๒

๓ หนึ่ง เปน ๓

๔ หนึ่ง เปน ๔

ได้ ๓๓๒๖๒๘๖๒๘๖๐๔๗ ตั้ง เจ้าเฮา ๘/๓๒๓ หาว ตั้ง ๕

๘ หาว ๓ เคษ ๓ หนึ่ง ๓ หัก ๓ สอง ๓ หัก ๒

สาม ๓ หัก ๓

๘ หาว ๒ เคษ ๒ หนึ่ง ๒ หัก ๒ สอง ๒ หัก ๔

สาม ๒ หัก ๖

๘ หาว ๓ เคษ ๓ หนึ่ง ๓ หัก ๓ สอง ๓ หัก ๖

สาม ๓ หัก ๘

๘ หาว ๔ เคษ ๔ หนึ่ง ๔ หัก ๔ สอง ๔ หัก ๘

สาม ๔ หัก ๓๒

๘ หาว ๕ เคษ ๕ หนึ่ง ๕ หัก ๕ สอง ๕ หัก ๓๐

สาม ๕ หัก ๓๕

๘ หาว ๖ เคษ ๖ หนึ่ง ๖ หัก ๖ สอง ๖ หัก ๓๒

สาม ๖ หัก ๓๘

๘ หาว ๗ เคษ ๗ หนึ่ง ๗ หัก ๗ สอง ๗ หัก ๓๔

สาม ๗ หัก ๔๓

๘ หาว ๘ เคษ ๘ หนึ่ง ๘ หัก ๘ สอง ๘ หัก ๓๖

สาม ๘ หัก ๕๔

๘ หาว ๘ เคษ ๘ เก้า หาว ๘ ให้ ๘ ๓ หนึ่ง ๘ หัก ๘

สอง ๘ หัก ๓๘ สาม ๘ หัก ๔๗

วิธีทำใจทัย

ถ้าจะ คุณหาร ให้รู้จำนวนเงิน แล จำนวนของ มากน้อย เท่าใด
 ต้อง กระเครื่องหมายให้รู้ ว่า ๑,๓๐,๓๐๐,๓๐๐๐ คือ ต้อง กระหว เครื่อง
 หมายไว้ที่หลัก ๓ เช่น ๓๐๐ ต้อง กระหว เครื่องหมายอยู่ ที่หลักศูนย์ ที่สุด
 หลักนั้น หมายความว่า ๑ หลักที่ ๒ หมายความว่า ๓๐ หลักที่ ๓ หมาย
 หมายความว่า ๓๐๐ ดังนี้ เมื่อจะ คุณ หาร ต้อง เลื่อน หว เครื่อง หมาย
 ไปตาม วิธี คุณ หาร

ถ้าคุณ ต้อง เลื่อน หว เครื่องหมาย ออกไป ข้าง ปลาย ถ้า หาร
 ต้อง เลื่อน หว เครื่องหมาย เข้ามา ข้าง ต้น ตาม จำนวน พลดคุณ พลดหาร
 ถ้า พลดคุณ พลดหาร ตั้งแต่ ๑ ถึง ๙ อยู่ในเกณฑ์นับ เครื่อง หมาย ๑
 ต้อง เลื่อน หว ไปหนึ่ง หลัก วิธี เมื่อจะ เลื่อน เครื่อง หมาย นับ ว่า ๑
 ตั้งแต่ ๑๐ ถึง ๙๙ ต้อง เลื่อน หว เครื่อง หมาย ไป ๒ หลัก เมื่อ
 เลื่อน หว เครื่อง หมาย นับว่า ๓๐,๓, ตั้งแต่ ๓๐๐ ถึง ๙๙๙ อยู่ในเกณฑ์
 เครื่อง หมาย ๓๐๐ ต้อง เลื่อน หว เครื่อง หมาย ไป ๓ หลัก เมื่อ เลื่อน
 หว เครื่อง หมาย นับว่า ๓๐๐,๓๐,๓, ตั้งแต่ ๓๐๐๐ ถึง ๙๙๙๙ ต้อง เลื่อน
 หว เครื่อง หมาย ไป ๔ หลัก เมื่อ เลื่อน หว เครื่อง หมาย นับว่า ๓๐๐๐
 ๓๐๐,๓๐,๓, หลัก ตรง หว เครื่องหมาย เป็น จำนวน ๑ หลักที่ ๒ เป็น
 จำนวน ๓๐ เวียงไป ตาม ตำบวิธี คุณ หาร

อัตรา เครื่อง ตวง ตาม ที่ ช้อขาย กัน

เข้า ๒๐ ทนาน เปน ๓ ถัง	๓๐๐ ถัง เปน ๓ เกวียน
เข้า ๒๕ ทนาน เปน ๓ สัด	๗๐ สัด เปน ๓ เกวียน

อัตรา เครื่อง วัด ที่ ใช้ กัน ตาม ท้อง ตลาด

๔ กระเบียด เปน ๓ นิ้ว	๓๒ นิ้ว เปน ๓ คืบ
๒๔ นิ้ว เปน ๓ ศอก	๒ คืบ เปน ๓ ศอก
๔ ศอก เปน ๓ วา	๒๐ วา เปน ๓ เส้น

อัตรา เครื่อง ชั่ง ที่ ใช้ ตาม ตลาด

ชั่งจีน

๓๐ หัตถ์ เปน ๓ หุน	๓๐ หุน เปน ๓ สติง
๓๐ สติง เปน ๓ ตำตึง	๓๖ ตำตึง เปน ๓ ชั่ง
๓๐๐ ชั่ง เปน ๓ หาบ	

อัตรา ชั่งไทย

๔ สติง เปน ๓ บาท	๔ บาท เปน ๓ ตำตึง
๒๐ ตำตึง เปน ๓ ชั่ง	๓๐๐ ชั่ง เปน ๓ หาบ

อัตรา เครื่อง วัด ชั่ง ตวง นี้ ยัง ไม่ เดี่ยว ด เพราะ ชัก มา เทียบ แต่ พอ
ให้ เข้าใจ ในการ ที่ จะ คิด ใจ ทาย การ ช้อ ขาย ตาม ท้อง ตลาด

โจทย์ว่า จะซื้อเข้าอย่าง ๓๐๐ ถึงเป็นเกวียน ราคาเกวียน ละ
๓๐๐ บาท จะซื้อ ๓ ถึงเป็นราคาเท่าใด

ให้ตั้งเข้า ๓ ถึงลง ต้องกะเครื่องหมายอยู่ที่ ๓ ถึง แล้ว
เขาราคาของมาคูณ เลื่อนนิ้วเครื่องหมาย ออกไป ๓ หลักระตามวิธี
เครื่องหมาย พด คูณ แล้วเอา ๓๐๐ ถึง หาร เลื่อนนิ้วเครื่องหมาย
ตามวิธี พด หาร ตรงนิ้วเครื่องหมาย เป็นจำนวนเงินบาทได้ ๓ บาท

ถ้าจะซื้อเข้าถึงครึ่ง คือ ๓ ถึงกับ ๓๐ ทนนาน ให้ตั้งเข้า ๓
ถึง ๓๐ ทนนานลง ให้กะนิ้วเครื่องหมายอยู่ที่ ตรง ๓ ถึง ใต้นิ้วเครื่อง
หมาย เป็น ทนนาน เอา ๒๐ ทนนาน มาหาร ที่ ทนนาน คือ หาร ให้เป็น เศษ
๓๐ ของถึง แล้วเอาเงิน ๓๐๐ บาท คูณ เลื่อนนิ้วเครื่องหมายไป ๓ หลักระ
ตามวิธี คูณ แล้วเอา ๓๐๐ ถึง หาร เลื่อนนิ้วเครื่องหมายขึ้นไป ๓ หลักระ
ตามวิธี หาร ตรงนิ้วเครื่องหมาย เป็นจำนวนเงินบาท ถัดนิ้วเครื่อง
หมาย เป็น เศษ ของเงินบาท คือ เป็น สตางค์ ได้ ๓ บาท ๕๐ สตางค์

ถ้าจะซื้อเข้า ๓๐ ถึง ๓๕ ทนนาน ให้ตั้ง ๓๐ ถึง ๓๕ ทนนาน ลง
กะนิ้วเครื่องหมาย อยู่ที่ หลักระ ๓ คือ ที่ หลักระศูนย์ หมายความว่า หลักระ ๓ ถัด
ใต้นิ้วเครื่องหมาย เป็นจำนวน ๓๐ ทนนาน ถัด ออกไป เป็นจำนวน ๓ จึง
เอา ๒๐ ทนนาน มาหาร ที่จำนวนทนนาน ให้เป็นส่วน ๓๐ ของถึง แล้วเอา
เงิน ๓๐๐ บาท คูณ เลื่อนเครื่องหมายไป ตามวิธี คูณ แล้วเอา
๓๐๐ ถึง มาหาร เลื่อน นิ้วเครื่องหมายไป ตามวิธี หาร หลักระ ตรง นิ้ว

เครื่องหมายเป็นจำนวน ๓ ถัดขึ้นไป เป็นจำนวน ๓๐ ถัดได้ เครื่องหมาย
เป็นจำนวน เศษ ของ เงิน บาท คือ สี่ตangk ได้ ๓๐ บาท ๒๕ สี่ตangk

วิธีเข้า ๒๕ ทนทาน เป็น สี่ตangk ๘๐ สี่ตangk เป็น เกวียน ราคา เกวียน ละ ๖๐
บาท จะซื้อเข้า ๓๕ สี่ตangk ให้ตั้งเข้า ๓๕ สี่ตangk แล้ว กระเครื่องหมาย
อยู่ที่หลักจำนวน ๓ แล้วเอาเงิน ๖๐ บาท มาคูณ เดือนนวด เครื่องหมาย
ไป ๒ หลักตาม วิธี คูณ แล้วเอา ๘๐ สี่ตangk มาหาร เดือน เครื่องหมาย
ออกไป ๒ หลักตาม วิธี หาร ตรงนี้ เครื่องหมายเป็นจำนวน ๓ ถัด
ขึ้นไป เป็นจำนวน ๓๐ ถัดได้ เครื่องหมาย ลงไปเป็น เศษ ของ เงิน บาท คือ
สี่ตangk ได้ ๓๓ บาท ๓๕ สี่ตangk

ถ้าจะซื้อ ๒๕ สี่ตangk ๓๐ ทนทาน ให้ตั้ง ๒๕ สี่ตangk ๓๐ ทนทาน ลง
เอา ๒๕ ทนทานมาหาร ทนทานให้ เป็น ส่วน ๓๐ ของสี่ตangk แล้วเอา ๖๐ มาคูณ
เอา ๘๐ หาร เดือน เครื่องหมาย ขึ้น ลง ตาม วิธี คูณ หาร ตกเดียวกัน

โจทย์ว่าเข้า ๓๐๐ ถัง เป็น เกวียน ราคา เกวียน ละ ๓๐๐ บาท
จะซื้อสี่ตangk ๓ ถัง ให้ตั้งเงิน ๓๐๐ บาท ลงเอา ๓๐๐ ถัง หาร เดือน
สัญญา เครื่องหมายไป ๓ หลักตาม วิธี หาร ตรง เครื่องหมายเป็นจำนวน
เงิน ๓ ของบาท

ถ้าจะซื้อ ๓ ถัง ๓๐ ทนทาน ให้ตั้ง ๓ ถัง ๓๐ ทนทาน แล้ว
เอา ๒๐ ทนทานมาหาร เศษ ทนทานให้ เป็น ส่วน ๓๐ ของ ถัง แล้วเอาไป
คูณจำนวนเงินของ ๓ ถัง สัญญา เครื่องหมาย ต้องจดอยู่ที่จำนวน ๓ ของ.

เงินบาท ตรงเครื่องหมายเป็นจำนวน ๓ ของเงินบาท ได้เครื่องหมาย
เป็นเศษ ของเงิน บาท คือ สี่ตางค์

ถ้าจะซื้อ ๓๐ ถึง ๓๕ ทนาน เขา ๒๐ ทนาน หาร เศษ ทนาน เป็น
ส่วน ๓๐ ของถึง แล้วเขาไปคูณ จำนวนเงิน ๓ ถึง เดือน ศูนย์ เครื่อง
หมายไป ๒ หลัก ตามจำนวนถึง

วิธี เข้า ๒๕ ทนาน เป็น สัด ๘๐ สัด เป็น เกวียน ราคา เกวียน ละ
๖๐ บาท จะ เป็น ราคา สัด ละ เท่าใด ให้ตั้งเงิน ๖๐ บาท ลง แล้วเขา
เข้า ๘๐ สัด หาร เดือน ศูนย์ เครื่องหมาย ตามวิธี หาร ตรง เครื่องหมาย
เป็นจำนวนเงิน ๓ ของเงินบาท ได้เครื่องหมายเป็นเศษของเงินบาท
เป็นเศษ สี่ตางค์ ได้ ๗๕ สี่ตางค์

ถ้าจะซื้อ ๓๕ สัดให้เขา ๓๕ สัด คูณ จำนวนเงิน ๓ สัด แต่ ศูนย์
เครื่องหมาย ต้องจด อยู่ ที่ จำนวนเงิน ๓ ของบาท แล้ว เดือน เครื่อง
หมายไป ตามจำนวน สัด

ถ้าจะซื้อ ๒๕ สัด ๓๐ ทนาน ให้ตั้ง ๒๕ สัด ๓๐ ทนาน ลง เขา
๒๕ ทนาน มาหาร เศษ ทนาน ให้เป็น ส่วน ๓๐ ของสัด แล้วเขาไป คูณจำนวน
เงิน ๓ สัด เดือน ศูนย์ เครื่องหมายไป ตามจำนวน สัด ทำ ดู เดียว กัน

โจทย์คิดที่หน้าด้านข้างกว้าง เรียกว่า รุ่ง ด้านข้างยาว เรียกว่า
แวง นากว้าง ๓ วายาว ๓ วา เป็น ๓ ตารางวา ๓๐๐ ตารางวา เป็น ๓ งาน

๕ งาน เป็น ๓ ไร่

โจทย์ว่ามีนาอยู่กว้าง ๓ เส้นยาว ๓ เส้นจะเป็นนาเท่าใด
ให้กะเครื่องหมายอยู่ที่ ๓ เส้น แล้วเขากว้าง ๓ เส้นคูณ เลื่อน
เครื่องหมายไป ๓ หลักคงได้จำนวนนา ๓ ไร่

ถ้ามีนาราว ๔ เส้น ๕ วา กว้าง ๓ เส้น ๓๐ วาจะเป็น
นาเท่าใด ให้ตั้งยาว ๔ เส้น ๕ วา ลงแล้วเอา ๒๐ วามาหารที่
จำนวน วา ให้เป็นส่วน ๓๐ ของเส้น แล้วตั้ง ๓ เส้น ๓๐ วา ลงเอา
๒๐ หารวา ให้เป็นส่วน ๓๐ ของเส้น แล้วเอามาคูณยาวเลื่อนศูนย์
เครื่องหมายไป ๓ หลักตามจำนวนเส้น ตรงเครื่องหมายเป็นไร่
ถัดไปข้างต้นเป็น ๓๐ ไร่ ได้เครื่องหมายถัดไปข้างปลายเป็นเศษ
ของไร่ เอา ๔ คูณเป็นงาน ถัดหลักงานออกไปเป็นจำนวน ๓๐
ของวา ถัดหลัก ๓๐ ออกไปเป็นจำนวน ๓ ของวา คงได้ ๓๔
ไร่ ๓ งาน ๕๐ วา

ถ้ามีที่นากว้าง ๓๓ เส้น ยาว ๓๕ เส้นจะเป็นนากี่ไร่
ให้ตั้งยาว ๓๕ เส้น ลงเขากว้าง ๓๓ เส้น คูณ เครื่องหมายอยู่ที่
ที่จำนวนหนึ่งแล้วเลื่อนไป ๒ หลักตามจำนวนเส้น คงได้ ๓๘๕ ไร่

โจทย์ว่ามีที่นากว้าง ๓๐ วายาว ๓๕ วาจะเป็นนาเท่าใดให้
ตั้งยาว ๓๕ วา ลงเขากว้าง ๓๐ วา คูณ จดศูนย์ เครื่องหมายอยู่ที่
จำนวน ๓ วา เลื่อนเครื่องหมายไป ตามจำนวน วา ตรงเครื่องหมาย
หมายเป็นจำนวน ๓ ของ วา

โจทยว่ามีที่บ้านกว้าง ๓๗ วา ยาว ๓๒ วา จะเป็นที่กตราง
 วา ให้ตั้งยาว ๒๓ วา ลงกะเครื่องหมายที่จำนวน ๓ วา แล้ว
 เอา ๓๗ วา คูณ เดือนเครื่องหมายไปตามวิธีคูณ ตรงเครื่อง
 หมายเป็นจำนวน ๓ แล้วแปลลำดับไปตามวิธีนับ คงได้ ๓๕๗ ตารางวา

โจทยว่ามีที่ดินอยู่กว้าง ๙ วา ๓ ศอก ยาว ๓๙ วา
 ๓ ศอก ให้ตั้งยาว ๓๙ วา ๓ ศอก ลง แล้วเอา ๙ และ หารเศษ
 ศอก คือ ๓ แล้วคูณให้เป็นส่วน ๓๐ ของวา แล้วตั้ง ๙ วา ๓
 ศอก ลงเอา ๙ และ หารเศษศอก แล้วเอาส่วนกว้างมาคูณส่วนยาว กะเครื่อง
 หมายอยู่ที่จำนวน ๓ ของวา เดือนเครื่องหมายไปตามจำนวนของ
 วา ตรงเครื่องหมายเป็นจำนวน ๓ ของวา ได้เครื่องหมายออกไป
 ข้างปลายเอา ๙ คูณ เป็นจำนวนศอก เศษศอกออกไปเอา ๒๔ นิ้ว
 คูณ เป็นจำนวนนี้ คงได้เนื้อที่ดิน ๓๙/๒ ตารางวา ๒ ศอก ๖ นิ้ว

โจทยว่ามีที่กว้าง ๓๙ วา ๓ ศอก ยาว ๒๐ วา
 ให้ตั้งกว้าง ๓๙ วา ๓ ศอก ๒๓ นิ้ว แล้วเอา ๒๔ นิ้ว มาหาร
 จำนวนนิ้วให้เป็นส่วน ๓๐ ของศอก แล้วเอา ๙ และ หารจำนวนศอกตลอด
 ไปจนถึงนิ้วให้เป็นส่วน ๓๐ ของวา แล้วเอายาว ๕๐ วา คูณ ตรง
 เครื่องหมายเป็นจำนวน ๓ ของวา ได้เครื่องหมายเอา ๙ คูณ
 เป็นศอก ได้ศอกเอา ๒๔ คูณ เป็นนิ้วได้ ๓๙๙ ตารางวา ๓ ศอก

วิธี คุณ จำนวน ถึงของ ต่างๆ จะเอามากคุณ น้อยก็ได้ หรือ
จะเอาน้อยคุณ มากก็ได้ คงได้จำนวน ของเท่ากัน เช่น ที่ดิน จะเอา
กว้างคุณ ยาวก็ได้ หรือจะเอายาวคุณ กว้างก็ได้ จุติเดียวกัน

โจทย์นำไม้

ไม้ ยก ๓ นำกว้าง ๒๔ นิ้ว ยาว ๓๖ วา ถ้าไม้ นำกว้าง
๒๔ นิ้ว ยาว ๓ วา เปนไม้ ๓ วา ถ้า นำกว้าง ๖ นิ้ว ยาว ๓ วา เปน
ไม้ ๓ ศอก ถ้าจำนวนไม้คุณกันได้ ๒๔ นิ้ว ก้ เปน ๓ วา ของยก
ถ้าจำนวนไม้คุณกันได้ ๒๔ นิ้ว เปน ๒ วา ของยก ถ้าคุณกันได้
๓๘๔ นิ้ว เปน ๓ ยก

ถ้า นำ ๓ นิ้ว ยาว ๒ ศอก เปน ๓ นิ้ว ตามธรรมดา ๘๖ นิ้ว ธรรมดา
เปน ๓ วา ๓๕๓๖ นิ้ว ธรรมดา เปน ๓ ยก

ถ้าไม้ กระดาน นำกว้าง เท่ากัน ยาว ต่างๆ กัน ให้เอา ยาว
มาบวกกัน จง ทุกแผ่นได้ ไม้ยาวเท่าใด แล้วเอา กว้าง ๓ แผ่น มาคูณ
เปน จำนวนไม้ นิ้ว ของยก ถ้า นำกว้างไม่เท่ากัน แต่ยาวเท่ากัน ให้
เอา นำกว้าง ทุกแผ่น มาบวก กันได้เท่าใดแล้ว เอาจำนวน ยาว ๓ แผ่น
มาคูณ เปน จำนวนไม้ นิ้ว ของยก ถ้าไม้ นำกว้างไม่เท่ากัน ยาว ก็
ไม่เท่ากัน ต้องเอา กว้างยาวคุณ กัน ทุกๆ แผ่น เปน จำนวน นิ้ว ของยก
แล้วเอาจำนวนนิ้ว ของยกทุกๆ แผ่น มาบวกกันได้มากน้อยเท่าใดเอา ๒๔
หารเปนจำนวน ของ วา ยก ถ้าจำนวน วา ของยกได้ตั้งแต่ ๓๖ วาขึ้นไป
เอา ๓๖ มาหาร เปน ยก

โจทย์ว่าไม้ น้ำกว้าง ๑๒ นิ้ว ยาว ๖ วา จะ เป็นไม้ เท่าใด
ให้ตั้ง ยาว ๖ วา ลง เขา กว้าง ๑๒ นิ้ว คุณได้ ๗๒ นิ้ว เขา ๒๔ หาว
เป็นไม้ ๓ วา ให้ จด ศูนย์ เครื่องหมาย อยู่ ที่ จำนวน ๓ ของ วา แล้ว
เลื่อน เครื่องหมาย ไป ตาม จำนวน นิ้ว

โจทย์ว่าไม้ น้ำกว้าง ๑๒ นิ้ว ยาว ๖ วา ๓ คอก ให้ตั้ง ยาว ๖ วา
๓ คอก ลง แล้ว เขา ๔ คอก มา หาว เคียง คอก ให้ เป็น ส่วน ๓๐ ของ วา
แล้ว ตั้ง กว้าง ๑๒ นิ้ว ลง แล้ว จง เขา มา คุณ ยาว ได้ ๗๓ เขา ๒๔ หาว ได้
๓ วา เคียง ๔ คุณ ได้ ๓ คอก ได้ คอก เขา ๒๔ คุณ ได้ ๑๒ นิ้ว รวม ได้ ๓
วา ๓ คอก ๑๒ นิ้ว

โจทย์ว่าไม้ น้ำกว้าง ๑๔ นิ้ว ยาว ๗ วา ๒ คอก ให้ตั้ง ยาว ๗
วา ๒ คอก แล้ว เขา ๔ หาว คอก ให้ เป็น ส่วน ๓๐ ของ วา แล้ว ตั้ง น้ำกว้าง
๑๔ นิ้ว ลง เขา มา เป็น พด คุณ ได้ ๓๐๕ เขา ๒๔ หาว ได้ ๔ วง ได้ วา เขา ๔
คุณ ได้ ๓ คอก ได้ คอก เขา ๒๔ คุณ ได้ ๑๒ นิ้ว

ถ้าไม้ น้ำ ๔ นิ้ว ยาว ๕ วา ๓๐ ท่อน ให้ตั้ง ยาว ๕ วา
ลง เขา ๓๐ ท่อน คุณ เป็น ๕๐ นา แล้ว เขา น้ำกว้าง ๔ นิ้ว คุณ ได้ ๒๐๐
นิ้ว เขา ๒๔ หาว เป็น วา คอก เขา ๔ คุณ เป็น นิ้ว ตาม ขรรพตา เขา
๒๔ หาว เป็น คอก ได้ คอก เป็น นิ้ว ทำ ดู เคียง กัน

โจทย์ว่าไม้ น้ำกว้าง ๕ นิ้ว ยาว ๖ วา ๓ ท่อน ยาว ๕ วา
๓ ท่อน ยาว ๓ วา ๓ ท่อน ยาว ๒ วา ๓ ท่อน ให้ เขา ยาว บวก กัน
คือ ๖, ๕, ๓, ๒, วา บวก ได้ ๑๖ วา เขา น้ำกว้าง ๕ นิ้ว คุณ

ได้ ๘๐ นิ้ว แล้วเอา ๒๔ หาร เป็นวา เอา ๔ คูณ เป็นนิ้วตาม
ธรรมดา เอา ๒๔ หาร เป็น ศอก ได้ ศอก เป็น นิ้ว

ไม้น้ำกว้าง ๑๒ นิ้ว ยาว ๕ น้ำ ๓๓ นิ้ว ยาว ๕ วา น้ำ
๓๔ นิ้ว ยาว ๕ วา ให้เอาน้ำกว้าง ๑๒, ๑๓, ๑๔, บวกกัน แล้วเอา
ยาว ๕ วา คูณ เป็น นิ้ว แล้วเอา ๒๔ หาร เป็น วา เศษ ทำตุ้มนั้น

วิธี คิด น้ำ ไม่น้ำ กว้าง มี เศษ กระเบียด ต้องเอา ๔ กระเบียด
หาว กระเบียด ให้ เป็น ส่วน ๑๐ ของ นิ้ว ถ้ายาว มี เศษ ศอก ต้องเอา ๔
ศอก หาว เศษ ศอก ให้ เป็น ส่วน ๑๐ ของ วา ถ้า มี เศษ นิ้ว ต้องเอา
๒๔ นิ้ว หาว เศษ นิ้ว ให้ เป็น ส่วน ๑๐ ของ ศอก เอา ๔ หาว ให้ เป็น
ส่วน ๑๐ ของ วา จึงเอา ผล คูณ มา คูณ กัน

ใจหทัยว่าไม้น้ำราคา ยก ละ ๒๖ บาท จะ เป็น ราคา วา ละเท่าใด ให้
ตั้งเงิน ๒๖ บาท ลง เอาไม้ ยก ๑ เป็น ๑๖ วา มาหาร ตรง เครื่องหมาย
เป็นจำนวน ๑ ของเงินบาทได้ เครื่องหมายเป็นเศษ ของเงินบาทคือต่างก็
ถ้าจะใคร่รู้ ไม่หลาย วา จะ เป็น เงินเท่าใด ก็ให้เอาจำนวน วา มา
คูณจำนวนเงิน ๑ วา ก็รู้ได้

สรรพสิ่ง ของ ที่ จะ ต้อง แบ่ง ส่วน ต่าง ๆ เมื่อคิดให้รู้ จำนวนหนึ่ง
ส่วน เป็น เงินเท่าใดแล้ว ถ้าจะใคร่รู้ มาก น้อย ชัก ก็ ส่วน เอา จำนวน

ของเท่านั้น ส่วนมา คุณ จำนวนเงิน ๓ ส่วนก็รู้ได้ เช่น ไม้ยก
ราคา ๒๐ บาท ๓ วา เป็นเงิน ๓ บาท กับ เศษ ๖๒๕ เช่นนี้ เป็น ๓ ส่วน
ของ ยก ถ้าจะ คำนวณ ๕ วา ก็เอา ๕ วา คุณ ให้ จด เครื่องหมาย
อยู่ที่ จำนวน ๓ ของ เงิน บาท แล้ว เลื่อน เครื่องหมาย ไป ตาม จำนวน วา
ที่ เอามา คุณ ตรง เครื่องหมาย ได้ ๘ คือ ๘ บาท ได้ เครื่องหมาย
เป็น ๘ ต่างก็ ดังนี้ เป็นต้น ถ้าไม่มีที่จะ คำนวณ มี เศษ คือก เศษนี้
ให้เอา ๒๔ หาร ให้ เป็น ส่วน ๓๐ ของ คือก เศษ คือก ให้เอา ๕ หาร
ตลอด คือก ไป ให้ เป็น ส่วน ๓๐ ของ วา แล้ว เอามา คุณ จำนวน
เงิน ๓ วา เช่น ไม้ ราคา ๓ วา เป็นเงิน ๓ บาท กับ เศษ
๖๒๕ คำนวณ ไม้ ๕ วา ๓ คือก ๓๒ นิ้ว จะ เป็น เงิน เท่าใด ให้
ตั้ง จำนวน ไม้ ลง เอา ๒๔ หาร จำนวน นิ้ว เป็น ๕๓๕ ดังนี้ แล้วเอา
๕ หาร จำนวน คือก ได้ ดังนี้ ๕๘๘๕ เอา ไป คุณ จำนวน เงิน ได้ ๘ บาท
๕๔ ต่างก็ กับ เศษ ของ ๘ ต่างก็ ๖๘๘๕ เศษ ของ ๘ ต่างก็ นี้ ถ้า จะ คิด
เทียบกับ เบี้ย แด่โบราณ คือ ๓ ต่างก็ เป็น ๖๔ เบี้ย ก็ ให้เอา ๖๔
มา คุณ เศษ ๘ ต่างก็ ได้ เป็น เบี้ย ๔๔ เบี้ย แต่ เศษ เบี้ย ใน เวลา ไม่
ได้ ใช้ กัน ถ้า ไม่ หาย ยก ให้ ตั้ง ราคา ไม้ ๓ ยก ลง แล้ว เอา จำนวน
ยก มา คุณ ก็ รู้ เงิน ได้

อัตรา เงิน สยาม เวลานี้ เศษ ของ เงิน บาท คือ ๓๐๐ ต่างก็ เป็น ๓
บาท ถ้า ของ มี จำนวน ๓๐๐ ก็ ตรง กับ เศษ ของ เงิน คือ ของ ๓๐๐
ตรงกับ เงิน ๓ บาท เป็น ๓๐๐ ต่างก็ ถ้า ของ ราคา ๓๐๐ ผล เงิน

๓ บาทของ ๓ ผลก็เป้น ๓ สตางค์ ๓๐๐ ละ ๒ บาทของ ๓ ผล
ก็เป้น ๒ สตางค์ ๓๐๐ ละ ๕ บาทของ ๓ ผลก็ ๕ สตางค์ ๓๐๐
ผล ๒๖ บาท ๓ ผลก็ ๒๖ สตางค์ ๓๐๐ ละ ๓๐ บาท ๓ ผลก็ ๓๐
สตางค์ดังนี้ สิ่งของใด ๆ เมื่อคิดแบ่ง ๓ ส่วนในจำนวน ๓๐๐ แล้ว
จงคิดเทียบดังที่ได้อ่านมาแล้วนี้ เมื่อรู้จำนวน ๓ เป้นเงินเท่า
ใดแล้ว ถ้าจะต้องการ ของเท่าใดก็เอาจำนวนของเท่านั้น มาคูณ
จำนวนเงินของจำนวน ๓ ก็จะได้จำนวนเงินในจำนวนของมากนั้นได้

โจทย์ว่าของหนัก ๓ หาบเงิน ๒๕ บาท หาบ ๓ เป้น ๓๐๐
ซึ่ง อย่างนี้ก็เทียบ กับเงินจำนวน ๓๐๐ ได้เหมือนกัน ถ้าจะขอ
หนัก ๓ ซึ่งจะเป็นเท่าใด ให้ตั้งเงิน ๒๕ บาทลงเอา ๓๐๐ ซึ่ง
หาร ได้เครื่องหมายเป้นเศษของเงินบาท คือ สตางค์ก็ได้ ๒๕
สตางค์ เมื่อ ๓๐๐ ละ ๒๕ บาท ๓ ซึ่งได้ ๒๕ สตางค์ ถ้าจะ
ซื้อ ๓๒ ซึ่ง ๘ ตำลึง ตั้ง ๓๒ ซึ่ง ๘ ตำลึงลงเอา ๓๖ ตำลึง
มาหาร เศษตำลึงให้เป็น ส่วน ๓๐ ของซึ่ง แล้วเขาไปคูณจำนวน
เงิน ๓ ซึ่ง จดสัญญาเครื่องหมายอยู่ที่จำนวน ๓ ของเงินบาท แล
เลื่อนเครื่องหมายไปตามจำนวนซึ่ง

โจทย์ว่าของหนัก ๓ ซึ่ง เป้นราคา ๓๒ บาทหนัก ๓ ตำลึง
จะเป็นราคาเท่าใด ให้ตั้งเงิน ๓๒ บาทลงเอา ๓๖ ตำลึงมาหาร
จดเครื่องหมายที่จำนวน ๓ ของเงิน แล้วเลื่อนเครื่องหมายไป ตาม

จำนวนค่าตั้ง ตรงเครื่องหมาย เป็นจำนวนเงินบาทได้ เครื่องหมาย เป็น
เศษของเงินบาท ถ้าจะซื้อ หาย ค่าตั้ง หาย ตั้ง หาย หุน ก็ให้เอา
จำนวนค่าตั้ง ตั้ง หุน มาคูณ แต่ไม่ต้องเอาอะไรมาหาร เศษ ตั้ง
เศษ หุน เพราะเศษ น้ำหนักใน อัตรา ซึ่ง จัน ตั้ง หุน หัก เป็น ส่วน ๑๐ อยู่
แล้ว ดูสัญญา เครื่องหมาย อยู่ที่ จำนวน ๓ ของ เงิน แล้ว เดือน เครื่องหมาย
ไป ตาม จำนวน ค่าตั้ง

โจทย์ว่าของหนัก ๓ ค่าตั้ง เป็นเงิน ๘ บาท หนัก ๓ ตั้ง
จะ เป็นเงินเท่าใด ให้ตั้งเงิน ๘ บาท ลงเอา ๑๐ ตั้ง มาหาร กะ
สัญญา เครื่องหมาย อยู่ที่ จำนวน ๓ ของ เงิน แล้ว เดือน เครื่องหมาย ไป
ตาม จำนวน ตั้ง ซึ่ง เป็น ผล หาร

ห้องสมุด "ชินประเสริฐ"

หนังสือคือครู

พ.ศ. 2526

7.7

